

Medlemmer i Bodø kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Mandag 25. april 2016, kl 10.00

Møtested: Bystyresalen, rådhuset

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
15/16	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mars 2016
16/16	Årsregnskap 2015 Bodø Spektrum KF – uttalelse fra kontrollutvalget
17/16	Årsregnskap 2015 Bodø kommunale eiendommer KF – uttalelse fra kontrollutvalget
18/16	Årsregnskap 2015 Bodø Kulturhus KF / Stormen Konserthus Bodø KF – uttalelse fra kontrollutvalget
19/16	Årsregnskap 2015 Bodø Havn KF – uttalelse fra kontrollutvalget
20/16	Årsregnskap Bodø kommune 2015 – uttalelse fra kontrollutvalget
21/16	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommunens barnevern
22/16	Overordnet analyse for Bodø kommune - Grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon
23/16	Spørsmål om valg av eldreråd
24/16	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
25/16	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Bodø 13. april 2016

Espen Rokkan (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (eventuell innkalling skjer særskilt).

SAK 15/16

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mars 2016

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mars 2016

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mars 2016 godkjennes.

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – BODØ KONTROLLUTVALG

Møtedato: Fredag 4. mars 2016 kl. 10.00 – 13.00

Møtested: Formannskapssalen, rådhuset

Saksnr.: 08/16 - 14/16

Til stede:

Espen Rokkan, leder
Charlotte Ringkjøb

Forfall:

Thor Arne Angelsen, nestleder
Lars Vestnes
Åshild Opøyen

Varamedlemmer:

Bodil Bjørnaali Brattli møtte for Lars Vestnes
Odd Paulsen møtte for Åshild Opøyen
Arild Mentzoni møtte for Thor Arne Angelsen

Øvrige:

Kommunaldirektør Kornelija Rasic og Kommunaldirektør helse og omsorg Ingunn Lie Mosti møtte i tilknytning til sak 09/16
Innkjøpsjef Øystein Nilsen møtte i tilknytning til sak 10/16
Leder av politisk sekretariat Berit Skaug, og leder for serviceseksjon Kjersti Rongved møtte i tilknytning til sak 11/16
Fungerende HR-leder Stephan Skjelvan og kommunikasjonsrådgiver Tord Berthinussen møtte i tilknytning til sak 12/16
Avdelingsleder Liv Anne Kildal, og ansvarlig forvaltningsrevisor Svein Erik Moholt, Salten kommunerevisjon IKS
Sekretariatsleder Lars Hansen, Salten kontrollutvalgsservice

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
08/16	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2016
09/16	Redegjørelse om status for kommunens økonomi
10/16	Redegjørelse fra administrasjonen: Rutiner for innkjøp
11/16	Redegjørelse fra administrasjonen: Om rutiner for håndtering av taushetsbelagte opplysninger
12/16	Redegjørelse fra administrasjonen: Erfaringer etter organisasjonsutvalgets sak 15/2- Endringer i arbeidsreglementet - yringsrett, lojalitetsplikt og varsling
13/16	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
14/16	Eventuelt

08/16 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2016

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2016 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2016 godkjennes.

09/16 Redegjørelse om status for kommunens økonomi

Kommunaldirektør økonomi Kornelija Rasic og Kommunaldirektør helse og omsorg Ingunn Lie Mosti møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Redegjørelsen tas til etterretning.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

10/16 Redegjørelse fra administrasjonen: Rutiner for innkjøp

Innkjøpsjef Øystein Nilsen og kommunaldirektør økonomi Kornelija Rasic møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

11/16 Redegjørelse fra administrasjonen: Om rutiner for håndtering av taushetsbelagte opplysninger

Leder av politisk sekretariat Berit Skaug, og leder for serviceseksjon Kjersti Rongved møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

12/16 Redegjørelse fra administrasjonen: Erfaringer etter organisasjonsutvalgets sak 15/2- Endringer i arbeidsreglementet - ytringsrett, lojalitetsplikt og varsling

Fungerende HR-sjef Stephan Skjelvan og kommunikasjonsrådgiver Tord Berthinussen møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Redegjørelsen tas til etterretning.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

13/16 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisjonen orienterte:

- Regnskapsrevisjon: Revisor har mottatt regnskap fra alle unntatt Bodø Havn KF Kirkelig fellelsråd.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken
- Om henvendelse fra og svar til administrasjonen vedr innstilling til bystyret om budsjett / regnskap for kommunale foretak. E-post av 27.01.2016 vedrørende dette ble delt ut i møtet.
- Om tidligere års praksis ved behandling av regnskap for kommunale foretak. Samt spørsmål om innkalling av kommunale foretak til kontrollutvalgets møte 25. april 2016. Utvalget ga uttrykk for at de ønsket hvert av foretakene representert ved utvalgets behandling av regnskap.
- Om telefonisk henvendelse fra nestleder med spørsmål om valg av eldreråd. Kontrollutvalget ber om sak til neste møte.
- Om henvendelse fra media med krav om innsyn i notat forelagt kontrollutvalget i tilknytning til sak 04/16: *Oppfølging av bystyrets vedtak i sak om forvaltningsrevisjon: Kvalitet innen spesialundervisning / PPT.*
- Om overordnet analyse. Arbeidet med denne er påbegynt og beregnes ferdig til neste møte i kontrollutvalget

14/16 Eventuelt

Ingen ytterligere saker til behandling.

Bodø den 4. mars 2016

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Bodø kommune v/ ordfører og rådmann,
Salten kommunerevisjon IKS

SAK 16/16

Årsregnskap 2015 Bodø Spektrum KF – uttalelse fra kontrollutvalget

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 01.04.2016: Revisors beretning for 2015 for Bodø Spektrum KF
- Bodø Spektrum KF 05.04.2016, Årsregnskap og årsmelding 2015

Bakgrunn for saken

Jfr Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak § 16, skal regnskap og årsberetning vedtas av kommunestyret selv, senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt. Kontrollutvalget skal avgi uttalelse til regnskapet.

Foretakets årsberetning skal utarbeides i tråd med kommuneloven § 48 nr. 5, og i tråd med god kommunal regnskapsskikk. Kommunelovens § 48 nr 5 gir følgende krav til årsberetning:

I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen.

Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre

forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Bodø Spektrum KF har som sin virksomhet å drifte og vedlikeholde Nordlandshallen, Bodøhallen, Nordlandsbadet og Spektrum Velvære. Foretaket opplyser at de i 2015 har administrert driften av Aspymra Stadion og Bankgatahallen for eier.

Foretaket legger frem driftsregnskap for 2015 med et positivt netto driftsresultat med kr 542 605 (2014 pluss: kr 1 138 230, 2013: pluss 2 136 342, 2012: minus kr 2 083 570). Det legges frem et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) med kr 263 605 (2014: kr 0, 2013: kr 96 342, 2012: merforbruk kr 2 086 230).

Det økonomiske resultatet ble svært forbedret i 2013 og 2014, og foretaket legger frem et positivt økonomisk resultat også for 2015. (Det svake driftsresultatet for 2012 hadde sin bakgrunn i avsetninger dette året for dekning av fremtidige merverdiavgiftskrav). Foretaket får inntekter på ca kr 1,2 mill fra kommunens skolesvømming, men det tjener ca kr 0,9 mill i parkeringsinntekter.

Det opplyses videre at det har vært et økt besøkstall i 2015.

Foretakets regnskap for 2014 ble behandlet av bystyret i sak PS 15/41. Vedtaket inneholdt ikke forhold som forutsetter noen særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side.

Revisors beretning

Revisor har avlagt en revisjonsberetning med følgende konklusjon i sin uttalelse om årsregnskapet:

Etter vår mening er regnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bodø Spektrum KF per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

I tillegg har revisor uttalt seg om særbudsjett, årsberetningen og registrering / dokumentasjon.

I forbindelse med at utvalget skal behandle regnskapet, er foretaket bedt om å komme til møtet kl 10.00 for å gi en redegjørelse om hovedtrekkene i fjorårets regnskap, samt om eventuelle særskilte forhold ved foretakets regnskap. I tillegg til dette også besvare eventuelle spørsmål fra kontrollutvalgets side.

Vurderinger:

Jfr Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak § 15 Årsberetningens innhold, skal foretakets årsberetning utarbeides i tråd med kommunelovens § 48 nr 5. Dette betyr bl.a at det i årsberetningen skal gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme foretakets "økonomiske stilling og

resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning” for foretaket. Årsberetningen for Bodø Spektrum KF oppfyller kravet til opplysninger om foretakets økonomiske stilling og resultat.

Årsberetningen gir en kort redegjørelse om etisk standard og likestilling. Når det gjelder etisk standard opplyses at det er utarbeidet etiske retningslinjer som gjelder ansatte så vel som styre. Den faktiske tilstand når det gjelder likestilling er beskrevet, og det er i tillegg nevnt fremtidige tiltak for å fremme likestilling. Omfanget av omtalen av de nevnte forhold må vurderes ut fra virksomhetens størrelse. Bodø Spektrum KF er en forholdsvis liten virksomhet, og man kan derfor forsvare at redegjørelsen om disse forholdene er av et mindre omfang.

Fra og med regnskapsåret 2013 krever kommuneloven at det i årsberetningen skal redegjøres for *”tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll (...) i virksomheten.”*. Styrets årsberetning nevner konkrete tiltak som er iverksatt eller planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll.

Kontrollutvalgets sekretariat har ut over dette ikke funnet grunn til å kommentere forhold vedrørende regnskapet ut over det som fremgår av årsregnskapet, årsmeldingen og revisjonsberetningen.

Forslag til vedtak:

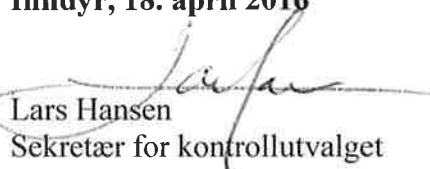
Kontrollutvalget har i møte 25. april 2016 behandlet Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2015. Sammen med årsregnskapet forelå foretakets årsberetning og revisjonsberetning for 2015.

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt foretakets årsberetning tilfredsstiller brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Bodø Spektrum KF sin aktivitet i 2015.

Kontrollutvalget merker seg at regnskapet er lagt frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 263 605.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 1 april 2016 har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2015.

Inndyr, 18. april 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 18/16

Årsregnskap 2015 Bodø Kulturhus KF / Stormen Konserthus Bodø KF – uttalelse fra kontrollutvalget

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 07.04.2016: Revisors beretning for 2015 Bodø kulturhus KF
- Bodø Kulturhus KF 7. april 2016 Styrets årsberetning for driftsåret 2015
- Bodø Kulturhus KF, Drifts-, investerings-, og balanseregnskap 2015

Bakgrunn:

Jfr Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak § 16, skal regnskap og årsberetning vedtas av kommunestyret selv, senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt. Årsberetning skal være oversendt kontrollutvalget før det avgir uttalelse til særregnskapet.

Foretakets årsberetning skal utarbeides i tråd med kommuneloven § 48 nr. 5, og i tråd med god kommunal regnskapsskikk. Kommunelovens § 48 nr 5 gir følgende krav til årsberetning:

I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen.

Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt,

og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Foretaket ble opprettet i 2004. Bystyret vedtok i sak 25/16 at Bodø Kulturhus KF endrer navn til Stormen Konserthus Bodø KF. Foretaket har følgende formål:

- fremme interessen for musikk og scenekunst i regionen, med utgangspunkt i å være en drivkraft for å videreutvikle det lokale kulturlivet.
- forestå forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av byggene i Stormen Konserthus og Stormen Bibliotek i Bodø
- forestå utleie av Konserthusets lokaler, herunder også salg av varer og tjenester som har naturlig tilknytning til kulturbyggets fasiliteter.

Foretaket legger frem et årsregnskap for 2015 med et netto driftresultat på kr 8 078 007 (2014: kr 4 432 436, 2013: kr 7 231, 2012: kr 138 000), samt et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 311 549 (2014: mindreforbruk kr 3 298 069, 2013: merforbruk kr 622 725, 2012: kr 0). Driftsregnskapet viser Sum bruk av avsetninger kr 5 098 069, og Sum avsetninger kr 12 864 527 (avsetning til disposisjonsfond)

Styret rapporterer betydelig høyere inntekter og utgifter enn budsjettet: Driftsinntektene utgjør kr 57,0 mill (rev.budsjett kr 45,1mill), bl.a som følge av at billett- og leieinntekter er høyere enn budsjett. Driftsutgiftene ble kr 48,5 mill (rev.budsjett 36,6 mill). Avvik er forklart i styrets årsberetning, bl.a med høyere lønnsutgifter (kr 5,8 mill) grunnet høy aktivitet

Det er ikke foretatt investeringer i 2015.

Foretakets regnskap for 2014 ble behandlet av bystyret i sak PS 15/40. Vedtaket inneholdt ikke forhold som forutsetter noen særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side.

Revisors beretning

Revisor har avlagt en revisjonsberetning med følgende konklusjon i sin uttalelse om årsregnskapet:

Etter vår mening er regnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bodø kulturhus KF per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

I tillegg har revisor uttalt seg om særbudsjett, årsberetningen og registrering / dokumentasjon, uten merknader til dette.

Vurderinger:

Jfr Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak § 15 Årsberetningens innhold, skal foretakets årsberetning utarbeides i tråd med kommunelovens § 48 nr 5. Dette betyr bl.a at det i årsberetningen skal gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme foretakets ”økonomiske stilling og

resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning” for foretaket.

Årsberetningen for 2015 redegjør i noen grad om status for likestilling, og nevner ikke tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling. Omtalen av de nevnte forhold må vurderes ut fra virksomhetens størrelse. Foretakets aktivitet har økt betydelig på kort tid (driftsutgifter 2013: kr 25 mill, 2015: 48 mill). Dermed er foretaket etter hvert blitt en betydelig arbeidsgiver (88 ansatte, 33 årsverk ifølge styrets årsberetning).

Årsberetningen inneholder derimot redegjørelse for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll. Videre at foretaket har implementert kommunens etiske retningslinjer, og en høy etisk standard i virksomheten, slik kommuneloven krever.

Kontrollutvalgets sekretariat har ut over dette ikke funnet grunn til å kommentere forhold vedrørende regnskapet ut over det som fremgår av årsregnskapet, årsmeldingen og revisjonsberetningen.

I forbindelse med at utvalget skal behandle regnskapet, er foretaket bedt om å komme til møtet kl 11.00 for å gi en redegjørelse om hovedtrekkene i fjorårets regnskap, samt om eventuelle særskilte forhold ved foretakets regnskap. I tillegg til dette også besvare eventuelle spørsmål fra kontrollutvalgets side.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har i møte 25. april 2016 behandlet Bodø Kulturhus KF / Stormen Konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2015. Sammen med årsregnskapet forelå foretakets årsberetning og revisjonsberetning for 2015.

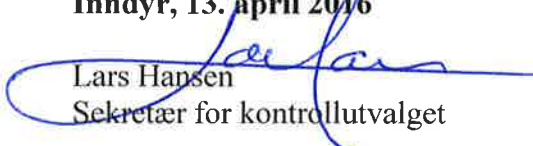
Foretakets årsberetning inneholder ikke en redegjørelse for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven – slik det kreves i kommuneloven.

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt foretakets årsberetning for øvrig tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av foretakets aktivitet i 2015.

Kontrollutvalget merker seg at regnskapet er lagt frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 311 549.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 07.04.2016, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø Kulturhus KF / Stormen Konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2015.

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 19/16

Årsregnskap 2015 Bodø Havn KF – uttalelse fra kontrollutvalget

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Bodø Havn KF 15. april 2016: Årsmelding og regnskap 2015
- Salten kommunerevisjon IKS, 12.04.2016: Revisors beretning for 2015 for Bodø Havn KF

Bakgrunn:

Jfr Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak § 16, skal regnskap og årsberetning vedtas av kommunestyret selv, senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt. Årsberetning skal være oversendt kontrollutvalget før det avgir uttalelse til særregnskapet.

Foretakets årsberetning skal utarbeides i tråd med kommuneloven § 48 nr. 5, og i tråd med god kommunal regnskapsskikk. Kommunelovens § 48 nr 5 gir følgende krav til årsberetning:

I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen.

Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre

forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i tilgjengelighetsloven.

Det kommunale foretaket Bodø Havn KF er kommunens havnefaglige organ. Foretaket skal jfr sine vedtekter "ivareta de administrative og forvaltningsmessige oppgaver Bodø kommune er tillagt etter havne- og farvannsloven". I tillegg skal Bodø Havn sørge for en rasjonell og effektiv havnedrift.

Bodø havn KF legger frem driftsregnskap for 2015 med et positivt netto driftsresultat med kr 714 955 (2014: negativt kr 24 717, 2013: positivt kr 187 104,67, 2012 negativt netto driftsresultat med kr 1 932 228,67).

Regnskapet legges frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 714 955 (2014: merforbruk kr 24 717, 2013: mindreforbruk kr 187 104,67, 2012: merforbruk kr 329 048,67).

Styret rapporterer driftsinntekter ca kr 22 000 lavere enn budsjett (budsjett 31,4 mill). Videre rapporteres at driftsutgiftene er ca kr 487 000 høyere enn budsjett (budsjett 36,2 mill) noe som forklares med høyere aktivitetsnivå enn budsjett. Beretningen gjøre rede for avvik på både drifts- og investeringsregnskapet. Investeringsregnskapet viser at det er investert for kr 19,9 mill i 2015, mot et opprinnelig budsjett på kr 23,75 mill.

Videre opplyses det om utestående betaling fra Hurtigruten ASA med kr 4,1 mill i 2015, kommende sak om vederlag og at det er gjort avsetning i årsregnskapet for 2015 for deler av beløpet.

Årsberetningens punkt 8 omhandler likestilling og tiltak for å sikre høy etisk standard.

Foretakets regnskap for 2014 ble behandlet av bystyret i sak PS 15/42. Bystyrets vedtak inneholdt ikke forhold som forutsatte noen særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side.

Revisors beretning

Revisor har avlagt en revisjonsberetning med følgende konklusjon i sin uttalelse om årsregnskapet:

Etter vår mening er særregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlig en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bodø havn KF per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

I tillegg har revisor uttalt seg om særbudsjett, årsberetningen og registrering / dokumentasjon.

I forbindelse med at utvalget skal behandle regnskapet, er foretaket bedt om å komme til møtet kl 11.30 for å gi en redegjørelse om hovedtrekkene i fjorårets regnskap, samt om eventuelle særskilte forhold ved foretakets regnskap. I tillegg til dette også besvare eventuelle spørsmål fra kontrollutvalgets side.

Vurderinger:

Jfr Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak § 15 Årsberetningens innhold, skal foretakets årsberetning utarbeides i tråd med kommunelovens § 48 nr 5. Dette betyr bl.a at det i årsberetningen skal gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme foretakets *"økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning"* for foretaket.

Årsberetningen gir redegjørelse om etiske forhold og om likestilling slik det er krav om etter kommunelovens § 48 nr 5. Det nevnes bl.a at foretakets etiske retningslinjer ble revidert i 2015. Omfanget av omtalen av de nevnte forhold må vurderes ut fra virksomhetens størrelse. Bodø havn KF er en forholdsvis liten virksomhet, og man kan derfor forsvare at redegjørelsen om disse forholdene er av et mindre omfang.

Kontrollutvalgets sekretariat har ut over dette ikke funnet grunn til å kommentere forhold vedrørende regnskapet ut over det som fremgår av årsregnskapet, årsmeldingen og revisjonsberetningen.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har i møte 25. april 2016 behandlet Bodø havn KF sitt årsregnskap for 2015. Sammen med årsregnskapet forelå foretakets årsberetning og revisjonsberetning for 2015.

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt foretakets årsberetning tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Bodø havn KF sin aktivitet i 2015.

Kontrollutvalget merker seg at regnskapet er lagt frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 714 955.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 12.04.2016, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø havn KF sitt årsregnskap for 2015.

Inndyr, 18. april 2016

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

SAK 20/16

Årsregnskap Bodø kommune 2015 – uttalelse fra kontrollutvalget

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Bodø kommune Regnskap 2015 datert 15. februar 2016 (eget legg)
- Bodø kommune Årsberetning 2015 datert 15.3.2016 (eget legg)
- Salten kommunerevisjon IKS 14. april 2016 – Brev til bystyret: Revisjonsberetning for 2015
- Salten kommunerevisjon IKS 14. april 2016 – Brev til kontrollutvalget: Revisjon av Bodø kommunes regnskap pr 31.12.2015
- Bodø kommune 22.03.2016: Finansforvaltning Bodø kommune – årsrapport 2015
- Salten kommunerevisjon IKS 30.03.2016: Vurdering av finansforvaltningen i Bodø kommune for 2015

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget skal avgir sin uttalelse om årsregnskap 2015 til bystyret.

Det fremgår av Forskrift om kontrollutvalg § 7 at kontrollutvalget skal avgir "*uttalelse om årsregnskapet*". Kontrollutvalget avgir sin uttalelse til bystyret, men kopi av uttalelsen skal være formannskapet i hende "*tidsnok til at det kan tas hensyn til den før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget*".

Innholdet i kontrollutvalgets uttalelse er ikke regulert i retningslinjer, lover eller forskrifter. Bestemmelsen gir kontrollutvalget rett til å knytte kommentarer til årsregnskapet med revisjonsberetning før årsregnskapet skal behandles i bystyret. Som grunnlag for kontrollutvalgets uttalelse om regnskapet ligger:

- Årsregnskapet for 2015, avlagt 15. februar 2016 av rådmann, kommunaldirektør og regnskapssjef
- Årsberetningen 2015, udatert, avlagt 15.03.2016 av rådmann og kommunaldirektør
- Revisjonsberetningen for 2015, avlagt av Salten kommunerevisjon IKS 14. april 2016

I tillegg til ovennevnte dokumenter oversendes til orientering revisors brev datert 14.04.2016: «Revisjon av Bodø kommunes regnskap pr 31.12.2015». Videre legges ved rådmannens årsrapport for finansforvaltningen i 2015, samt revisors vurdering av finansforvaltningen for samme år.

Årsberetningen inneholder økonomiske tilbakemeldinger tilknyttet regnskapet, og skal jfr forskrift om årsregnskap og årsberetning (§10) redegjøre for vesentlige avvik mellom utgifter hhv. inntekter i årsregnskapet og den bevilgning til formålet som er gitt i regulert budsjett.

Årsberetningen skal i henhold til kommuneloven § 48 nr 5 i tillegg inneholde følgende informasjon:

- Det skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten
- redegjørelse for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i kommunen.
- redegjørelse for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Regnskapet er fremlagt med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 60,6 mill (2014 mindreforbruk kr 4,671 mill, 2013: kr 0, 2012: merforbruk kr 2,535 mill, 2011: kr 0). Nevnte kr 60.6 mill er vesentlig bedre enn den rapporteringen som lå til grunn for tertial 2, noe som bl.a forklares med at inntekt på skatt og rammetilskudd ble vesentlig høyere (kr 21,1 mill) enn nasjonale prognoser tilsa.

Årsberetningen opplyser om at akkumulert premieavvik er kr 217 mill ved utgangen av 2015, og at premieavviksfondet er brukt opp.

Budsjettavvik er forklart punkt for punkt i årsberetningens kapitel 3. Dette gjelder bl.a

Pkt 2 Svikt i andre salgs- og leieinntekter med kr 24,1 mill (2014 kr 17,2 mill), i hovedsak innen teknisk avdeling.

Pkt 4 / 7 Merinntekt skatt / rammetilskudd kr 16.9 mill

Pkt 8 Merinntekt eiendomsskatt kr 3,1 mill

Pkt 10 Mindreforbruk lønn kr 39,0 mill (2014: merforbruk kr 5,6 mill, 2013: merforbruk kr 8,4 mill). Mindreforbruk oppvekst/kultur 32,3 mill, R8 7,9 mill, helse/omsorg 4,3 mill.

Pkt 11 Sosiale utgifter har et mindreforbruk på kr 35,5 mill (2014: mindreforbruk kr 76,1 mill, 2013: mindreforbruk kr 20,2 mill). Dette forklares med bokføring av pensjonsutgifter inkludert premieavvik.

Pkt 12 Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon hadde et merforbruk med kr 66,6 mill (2014: merforbruk kr 46,5 mill). Samtlige avdelinger bidrar negativt på dette området.

Pkt 20 Rentekostnader er kr 7,1 mill lavere enn budsjettet, grunnet lavere lånerenter.

Avvik for de ulike avdelingene er som følger:

Tjenesteområde	Avvik i mill kr
Administrasjonsavd. (inkl pol)	1,47
Økonomi- og finansavdelingen	1,52
Nærings- og utviklingsavdelingen	1,52
OK-avdelingen	21,9
HO-avdelingen	5,5
Teknisk avdeling	12,8
Rammeområde 8	15,8

I årsberetningens kap 4 Budsjettgjennomføring er det redegjort for årsaker til avvikene på de ulike avdelingene. Samtlige avdelinger viser et mindreforbruk i 2015.

Innen OK-avdeling er det mindreforbruk med kr 8,1 mill. Årsberetningen viser til at det ikke ble trappet opp med det antall stillinger (12 årsverk) som var forutsatt. Barnehagesektoren har mindreforbruk med kr 7 mill.

For HO-avdelingen opplyses at årsaken til samlet mindreforbruk (kr 5,5 mill) er forsinket oppstart av planlagt drift, og stram styring. Mindreforbruk Pleie og omsorg er kr 14,7 mill (2014: kr 1,6 mill). Hjemmetjenesten har merforbruk med kr 8,7 mill, mens institusjonsområdet viser mindreforbruk med kr 10,7 mill. Videre opplyses at kommunaldirektørens område har et merforbruk med kr 10,2 mill, hvilket hovedsakelig forklares med at innsparingskrav sentralt i avdelingen ikke er fordelt ut til tjenesteområdene.

Teknisk avdelings regnskap har et samlet mindreforbruk med kr 12,8 mill, bl.a grunnet mindreforbruk Geodata kr 3,3 mill (sen start eiendomsskatteprosjektet) og mindreforbruk vei kr 4,5 mill (grunnet værforhold)

Investering

Årsberetningen redegjør videre for investeringsregnskapet i kapitel 5. Finansieringsbehov på kr 888,4 mill (2014: kr 1 147 mill, 2013 kr 696,4 mill) er fullt ut finansiert. Avvik i investeringsregnskapet er kommentert.

Likestilling og etikk og betryggende kontroll:

I årsberetningens kapitel 6 er det redegjort for den faktiske tilstand når det gjelder likestilling, samt om tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling. I kapitel 7 er det

nevnes at det arbeides med bevisstgjøring av etiske problemstillinger, mens kapitel 8 redegjør om tiltak vedrørende internkontroll.

Revisors beretning

Revisor har avlagt en revisjonsberetning med følgende konklusjon i sin uttalelse om årsregnskapet:

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bodø kommune per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

I tillegg har revisor uttalt seg om budsjett, årsberetningen og registrering / dokumentasjon. I forhold til budsjett avgir revisor en konklusjon med forbehold, hvor revisor viser til at det er betydelige avvik mellom regnskap og regulert budsjett.

Regnskap for foretakene Bodø Spektrum KF, Bodø havn KF, Bodø kommunale eiendommer KF og Bodø kulturhus KF blir lagt frem i egne saker.

Kommunens regnskap for 2014 ble behandlet av bystyret i sak PS 15/37. Vedtaket inneholdt ikke forhold som forutsetter noen særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side. Kontrollutvalgets uttalelse ble tatt til orientering.

Vurderinger:

Generelt sett kan det være aktuelt for kontrollutvalget i sin uttalelse å mene noe om regnskapsresultat og forslag til disponeringen av overskudd, eventuelt inndekking av underskudd. Gitt kontrollutvalgets oppgave bør uttalelsen fokusere på lovlighet og økonomiske konsekvenser heller enn politisk hensiktsmessighet.

Andre forhold det kan være aktuelt å uttale seg om er budsjett disiplinen, informasjonsverdien i regnskap og årsberetning og den interne kontrollen.

Kontrollutvalget kan også finne det nødvendig å utdype / omtale forhold som fremkommer i revisjonsberetningen eller andre forhold kontrollutvalget anser for viktige i forhold til det avlagte regnskapet.

Det samlede mindreforbruk gir kommunen større handlefrihet fremover, men samtidig viser årsberetningen at deler av mindreforbruket fremkommer som resultat av manglende budsjettgjennomføring (f.eks 12 årsverk styrking innen grunnskole, sen oppstart eiendomsskatteprosjektet)

Årsberetningen redegjør i noen grad om tiltak vedrørende betryggende kontroll, etisk standard, om faktisk tilstand for likestilling i kommunen tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling.

Kontrollutvalgets sekretariat har ikke funnet grunn til å kommentere forhold vedrørende regnskapet ut over det som fremgår av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen.

I tilknytning til saken er administrasjonen kalt inn til møte for å redegjøre for kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

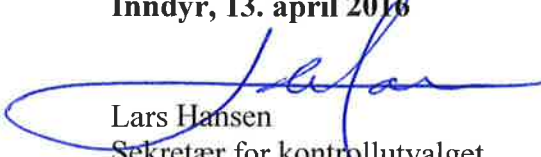
Kontrollutvalget har i møte 25. april 2016 behandlet Bodø kommunes årsregnskap for 2015. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisors beretning for 2015, og rådmannens årsberetning for 2015.

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Bodø kommunes aktivitet i 2015.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2015 er lagt frem med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 60 598 000.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø kommunes årsregnskap for 2015.

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Til bystyret i Bodø kommune

Deres ref.:

Vår ref.: 5010/lak

Dato: 14. april 2016

REVISJONSBERETNING FOR 2015

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Bodø kommune, som viser kr 2 360 561 000,- til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 60 598 000,-. Årsregnskapet består av balanse pr. 31. desember 2015, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Rådmannens ansvar for årsregnskapet

Rådmannen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som rådmannen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Salten kommunerevisjon IKS www.salten-revisjon.no

Org. nr.: 986 655 271 MVA E-post: post@salten-revisjon.no

Hovedkontor Fauske

Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2 etg.
Telefon: 75 61 03 80
Faks: 75 61 03 89

Avdeling Bodø

Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø
Besøksadresse: Posthusgården, Havnegata 9
Telefon: 75 61 03 90
Faks: 75 61 03 98

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bodø kommune per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon med forbehold om budsjett

Det er betydelige avvik mellom regnskap og regulert budsjett. Vi viser til redegjørelsen i årsberetningen pkt. 3 og 4.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi, med unntak av forholdet beskrevet i avsnittet ovenfor, at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

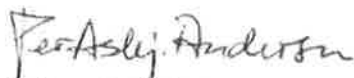
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god kommunal bokføringskikk i Norge.

Salten kommunerevisjon

Per Asbjørn Andersen

Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Kontrollutvalget, Formannskapet og rådmannen i Bodø kommune

Bodø kommune
v/Kontrollutvalget

Deres ref :

Vår ref.:lak

Dato: 14. april 2016

REVISJON AV BODØ KOMMUNES REGNSKAP PR. 31.12.2015

Vi har revidert årsregnskapet og årsberetningen pr. 31.12.2015. Fra denne gjennomgang vil vi gi følgende oppsummering og kommentarer:

1. GENERELT

1.1 Løpende regnskapsførsel

Det har vært stabil bemanning og drift av regnskapskontoret i 2015, og man har fortsatt prosessen med å ta tak i noen av forholdene fra tidligere år som har vært behov for å rydde opp i. Alle involverte innenfor regnskap og økonomi har stått på, og det generelle inntrykket fra vår revisjon er at det fra regnskaps- og økonomiavdeling er et sterkt ønske om at regnskapet skal være à jour og at den interne kontrollen skal være så god at eventuelle feil blir oppdaget fortløpende. Vår vurdering er at dette i stor grad er tilfelle, regnskapet er stort sett à jour og den interne kontrollen fungerer i det alt vesentlige godt.

1.2 Årsoppgjøret for 2015 inklusiv årsberetning og noter

Årsoppgjøret er i all hovedsak gjennomført på en grei måte. Det er da heller ikke avdekket feil i driftsregnskap som er vesentlige for kommunen i den forstand at bystyret neppe vil foreta andre beslutninger om disse hadde vært rettet. Det blir derfor avgitt en normalberetning fra revisjonen for 2015. Det er imidlertid funnet enkelte forhold som er kommentert nedenfor.

ÅRSREGNSKAP

2.1 Økonomisk situasjon

Driftsregnskapet er for 2015 gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) på kr 60 598 000,-. Det reelle underliggende driftsresultat for 2015 er på kr 39 281 000, jf. årsberetningen. Dette er en vesentlig forbedring fra 2014 der det underliggende reelle underskuddet var på over 2 185 millioner kroner. Selv om situasjonen er bedret fra 2015, og en er på vei i riktig retning, så står Bodø kommune fremdeles foran alvorlige utfordringer, spesielt innenfor helse- og omsorgssektoren der budsjettoverskridelsene fremdeles er størst.

Salten kommunerevisjon IKS www.salten-revisjon.no

Org. nr.: 986 655 271 MVA E-post: post@salten-revisjon.no

Hovedkontor Fauske

Postadresse:

Besøksadresse:

Telefon:

Faks:

Postboks 140, 8201 Fauske

Torggata 10, 2.etg

75 61 03 80

75 61 03 89

Avdeling Bodø

Postadresse:

Besøksadresse:

Telefon:

Faks:

Postboks 429, 8001 Bodø

Posthusgården, Havnegata 9

75 61 03 90

75 61 03 98

Bodø kommune har fortsatt liten evne til å reagere på budsjettavvik og uforutsette utgifter for kommende år.

Kommunen har foretatt store investeringer de senere år og på investeringssiden vil det antageligvis ikke være spesielt stor handlefrihet fremover, da gjeldsbelastningen til Bodø kommune fremdeles er svært høy. Dette har også en likviditetsmessig side som det bør legges langsiktige planer for, slik at en kommer i forkant av dette. Bodø kommune kan få store likviditetsmessige utfordringer i årene som kommer dersom en ikke tar tak i den underliggende økonomiske situasjonen nå. Kostnadsnivået må fremdeles tilpasses inntektene, og investeringsnivået må dempes.

2.2 Balansen

Avsetning til tap på fordringer er økt i 2015 fra 4,5 millioner til 5,5 millioner, og avsetningen mener vi nå er på et akseptabelt nivå, men det bør fremdeles foretas en gjennomgang av eldre krav og vurdere tapsføring.

Ved vår gjennomgang av selvkostregnskapet har vi avdekket at noen av fondene tilknyttet VAR-området er eldre enn fem år, ifølge retningslinjene for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester skal overskudd eldre enn fire år gå til reduksjon av gebyr påfølgende år.

Det bør fremdeles foretas en generell opprydning av balansen, selv om de vesentligste forhold som har hatt resultat effekt er ryddet opp i. Det er fremdeles konti som med fordel kan slås sammen, her tenker vi spesielt på aksjer og andeler. Det bør også foretas en opprydning vedrørende gamle fond som står under egenkapitalen i balansen i løpet av 2016.

2.3 Budsjett

Også i år har vi gjennom revlsjonen sett at det er betydelige avvik mellom regulert budsjett og avlagt regnskap, jf Regnskapsskjema 1 B. På flere rammeområder er både faktiske inntekter og utgifter vesentlig over regulert budsjett, mens nettoavviket blir relativt lite. Det kan virke som om det er en forsiktig budsjettering (eller underbudsjettering) av inntektene som så disponeres til drift. Slike disposisjoner er det opp til bystyret å bestemme.

Forholdene er kommentert i årsberetningen under pkt 4. Budsjettgjennomføring og er også kommentert i vår revisjonsberetning under vår konklusjon om budsjettet.

3. ANDRE FORHOLD

3.1 Avstemming mellom kommunen og øvrige KF

Bodø Havn KF er innvilget et ekstra tilskudd på 3 millioner kroner for 2015 etter vedtak i bystyret men dette vil ikke bli utbetalt før i 2016. Dette er inntektsført hos KF'et men ikke kostnadsført hos Bodø kommune, vi får derfor et avvik på konsernnivå i periodiseringen av inntekter og utgifter. Vi vil understreke viktigheten av at kommunen i årsoppgjøret avstemmer periodiseringen av inntekter og kostnader mellom Bodø kommune og foretakene for å unngå avvik.

3.2 Tap av momskompensasjon

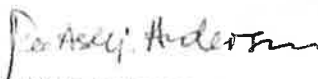
Kommunen har i 2015 tapt 5,8 millioner kr i momskompensasjon grunnet foreldete faktura, disse fakturaene er av ulike årsaker attestert og anvist for sent slik at fristen for å få momskompensasjon var gått ut. Det bør tas tak i rutinene rundt fakturabehandling slik at man unngår dette i 2016. Forholdet er omtalt under note 27 i årsregnskapet for 2015.

3.3 Premieavvik

I balansen er premieavviket ført med kr 217 millioner (247 millioner i 2014) som skal utgiftsføres i de neste 7 årene. Dette er utgifter som er betalt, men ikke kommet som en utgift i driftsregnskapet. Ubundet disposisjonsfond (premieavviksfond) pr. 31.12.15 som kan brukes til å dekke denne utgiften er på kr 0 (ca 24 millioner i 2014), dvs. en underdekning på kr 217 millioner kroner. Dette er 6 millioner kroner bedre enn i 2014.

Andre, mindre vesentlige forhold er tatt opp direkte med regnskapskontoret.

Med vennlig hilsen
Salten kommunerevisjon

Per Asbjørn Andersen
Oppdragsansvarlig revisor

Liv Anne Kildal
Avd.leder Bodø

Gjenpart: Rådmann Rolf Kåre Jensen
Konst. Kommunaldirektør for Økonomi og Finans Kornelija Rasic
Regnskapssjef Linda Johnsen

Finansforvaltning Bodø kommune – årsrapport 2015

Kommunens finansforvaltning utøves i hht vedtatte reglement for finansforvaltning som er revidert i PS 10/86. Reglementet gir retningslinje for forvaltning av kortsiktige plasseringer (plasseringer under 1 år) og håndtering av gjeld. Reglementets kapittel 12 beskriver hvordan rapportering og kontroll skal foregå og definerer 12 punkter som skal beskrives og vurderes. Punktene er:

Aktiva: sammensetning av aktiva, markedsverdi samlet og fordelt på ulike typer aktiva, vesentlige markedsendringer, endringer i risikoeksponering, avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet og markedsrenter og egne rentebetingelser.

Passiva: sammensetning av passiva, løpetid for passiva, vesentlige markedsendringer, endringer i risikoeksponering, avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet og markedsrente og rentebetingelser.

Kommunens innskudd i eksterne organisasjoner samt utlån er ikke omfattet av reglementet.

Beskrivelse og vurdering av aktiva

Oppnådd avkastning på plasseringene måles opp mot oppnådd avkastning på kommunens konsernkonto. Kommunen har fra april 2015 inngått ny rentebetingelse på konsernkonto som nå er 3 måned NIBOR (Norwegian Inter Bank Offered Rate) + 0,2 %, i teksten under beskrevet som referanse.

Kommunen fikk en *samlet avkastning* i 2015 på totale aktiva på 1,50 % mot referanse 1,49 %. Totale aktiva består av midler på konsernkonto (bankinnskudd) og kortsiktige plasseringer. Opptjente renter på bankinnskudd er 5 mill kr lavere enn budsjett på grunn av dårligere likviditet enn antatt i budsjett og lavere innskuddsrente. Tabellen under viser status og oppnådd avkastning på *kortsiktige plasseringer* pr 31.12.2015.

Tall i tusen kroner

	Markedsverdi 2015	Markedsverdi 2014	Avk. Pr plassering	Oppnådd avkastning	Alt i bank	Avk. For gruppe
Fond						
DnB Nord likviditet 20 (IV)	28 424	28 123	1,63	464	423	
Storebrand likviditet	15 379	15 172	1,58	243	229	
Alfred Berg likviditet	56 285	56 436	1,49	841	839	
Sum fond	100 088	99 731		1 548	1 491	
Total avkastning	100 088			1 548	1 491	1,55

Kortsiktige plasseringer ga en avkastning på 1,55 % mot referanse 1,49 %. Avkastningen kommer i sin helhet fra pengemarkedsfond.

Tabellen under viser hvordan kommunens plasseringer er fordelt på de enkelte risikoklasser pr 31.12.2015. Risikoklasse er sortert fra 1- lav til 6- høy risiko. I presentasjon av risikoeksponering brukes det "opptrekkprinsipp". Det betyr at hvis rammen for en risikoklasse ikke er oppbrukt flyttes ubrukt ramme til lavere risikoklasse.

Årsrapport finansforvaltning

Risikoklasse	Beløpsgrense for samlebeløp	Plassering pr 31.12.15 markedsverdi
1	Ingen	
2	Maks 50%	76,00 %
3	Maks 30%	24,00 %
4	Maks 10%	0,00 %
5	Maks 5%	0,00 %
6	Max 5%	0,00 %

Rådmannen konkluderer med at beløpsgrense for samlebeløp ikke er oversteget.

Rådmannen vurderer fortløpende muligheter for nye plasseringer på bakgrunn av likviditets behov. Hovedparten av kommunens likviditet ligger under risikoklasse 2 og omfatter kommunens konsernkonto, til sammen 317 mill kr. I et lavrente regime er det vanskelig å finne lavrisikoprodukter som kan gi avkastning utover det man kan få på ordinært bankinnskudd (risikoklasse 2). Det anses imidlertid uheldig at så mye av den ledige likviditeten står på foliokonto fordi risikospredning er lav. Administrasjonen følger nøye med renteutvikling og en ny vurdering av plasseringsmuligheter vil bli foretatt i løpet av vår 2016.

I løpet av 2015 har det ikke skjedd vesentlige markedsendringer og endringer i risikoeksponering av kommunens aktiva portefølje. Kommunen har solgt andeler i alle høyrisikoprodukter, men dette utgjorde så liten del av totale portefølje at det ikke har endret i større grad risikobilde for hele portefølje.

Beskrivelse og vurdering av gjeldsportefølje

Oppnådd resultat på gjeldsportefølje vurderes opp mot budsjett.

Gjeldsportefølje har levert i henhold til budsjett. Renteutgifter ble 7,1 mill kr lavere enn budsjett pga noe lavere rente enn antatt i 2. tertialrapport og lavere låneopptaket til startlån. Avdragene på vann- og avløp samt øvrige investeringer ble 2,1 mill kr høyere enn budsjett. Dette skyldes i at oppdatering av låneporteføljen etter budsjettbehandlingen i desember 2013 ble i sin helhet lagt inn under avdrag og ikke fordelt mellom avdrag og rente. Korrigert for dette er avdragene i henhold til budsjett. I budsjett 2015 var det planlagt ekstraordinær nedbetaling av gjeld på 16 mill kr knyttet til låneopptaket til Kulturkvartalet. Lånet har delvis forskuttert statstilskudd som skulle vært innbetalt kommunen i 2015. Tilskuddet ble utbetalt noe senere enn planlagt og ekstraordinær innfrielse er ikke foretatt. Dette vil bli tatt opp igjen i forbindelse med tertialrapporteringen.

Avdragene på startlån er 4,6 mill lavere. Dette skyldes lavere innvilget lån fra Husbanken.

Kommunens gjeldsportefølje er pr utgangen av 2015 på 3,70 mrd. Av dette er 2,80 mrd tatt opp hos Kommunalbanken, 399,9 mill kr hos KLP/Kommunekreditt og 459,9 mill kr hos Husbanken. Alle kommunale lån er av type gjeldsbrevlån.

Tall i 1000 kroner

	Status pr 31.12.2015	Andel i %	Snitt rente pr 31.12.2015
Lån med fast rente	2 348 885	63,45 %	4,01 %
Lån med flytende rente	1 353 189	36,55 %	2,21 %

Årsrapport finansforvaltning

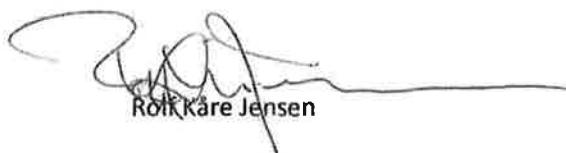
63,45% av portefølje er på fastrentevilkår med snittrente på 4,01 % og snitt rentebinding på 5,19 år. Resterende 36,55 % er på flytende rentevilkår med snitt rente på 2,21 %. For låneporteføljen totalt sett er snittrente på 3,21 %.

I 2015 er det tatt opp til sammen 352,2 mill kr i lån hvorav 62 mill kr er startlån, 98,4 mill kr vann- og avløp og 191,8 mill kr øvrige investeringer. Lån til øvrige investeringer og vann- og avløp er tatt opp som 6 måneder sertifikatlån. Vedtaket på startlånopptak var på 100 mill kr, men på grunn av stor etterspørsel om lån hos Husbanken ble det bevilget 62 mill kr. Lavere låneopptak påvirker ikke i negativ grad startlånordning.

I forhold til tidligere rapportering har det ikke skjedd vesentlige markedsendringer som har påvirket låneporteføljen. Rådmannen har i løpet av 2015 foretatt fortløpende vurderinger av renterisikoen. Renterisiko per i dag vurderes til å være innenfor tillatte ramme. Renteovervåking vil fortsette også i 2016.

I forhold til markedsrente vurderer rådmannen rentebetingelse på kommunens lån som tilfredsstillende.

Bodø, 22.3.2016.

Rolf Kåre Jensen
rådmann

Til bystyret i Bodø kommune

Deres ref.:

Vår ref.: lak

Dato: 30. mars 2016

VURDERING AV FINANSFORVALTNINGEN I BODØ KOMMUNE FOR 2015

I henhold til forvaltningsreglementet pkt 12.4 skal kommunerevisjonen som uavhengig instans rapportere til kommunestyret om forvaltningen skjer i henhold til fastlagt reglement. Videre har kommunerevisjonen fått i oppgave, som uavhengig instans, i henhold til vedtak i bystyret, jf også finansforvaltningsforskriftens § 5, å uttale oss om de rutiner som er etablert for å vurdere finansiell risiko og å handtere slik risiko.

Vi har utført de kontrollhandlingene som er nødvendige for å gi uttalelse om forholdene nevnt ovenfor. Vårt oppdrag er utført i samsvar med ISRS 4400 "Avtalte kontrollhandlinger". Handlingene er utført kun for å bekrefte om finansforvaltningen er i samsvar med det fastlagte reglementet.

Fra vår kontroll vil vi gi følgende oppsummering og kommentarer:

1. Plasseringene i de enkelte risikoklasser er gjennomført etter "opptreksprinsippet". Det er derfor plassert mer i risikoklasse 2 enn det reglementet tilsier fordi det alternativt kunne vært plassert i risikoklasser med høyere risiko. Dette er kommentert i "Årsrapport finansforvaltning".

Finansforvaltningen skjer for øvrig innenfor de rammer og i henhold til de bestemmelser som er trukket opp i finansreglementet og i hht. fastsatte rutiner.

Siden de ovenstående kontrollhandlingene verken utgjør revisjon eller begrenset revisjon i samsvar med revisjonsstandardene, gir vi ikke uttrykk for noen sikkerhet utover det vi bekrefter. Dersom vi hadde utført tilleggshandlinger eller hadde gjennomført revisjon eller begrenset revisjon i samsvar med revisjonsstandardene, kunne andre forhold ha kommet til vår kunnskap og blitt rapportert til dere.

Vi presiserer at dette arbeidet er en særskilt oppgave utover det som følger den ordinære revisjonsoppgave.

Vår uttalelse er utelukkende utarbeidet for det formålet som er beskrevet ovenfor, og skal ikke brukes til noe annet formål.

Bodø, 30. mars 2016
Salten kommunerevisjon

Liv Anne Kildal

Liv Anne Kildal
registrert revisor/avdelingsleder
Salten kommunerevisjon

SAK 21/16

Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommunens barnevern

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Fylkesmannen i Nordland: Brev datert 16.12.2015: *Avgjørelse av tilsynssak - Barneverntjenesten i Bodø - Krisesenteret i Salten*

Bakgrunn:

Kontrollutvalget besluttet i møte 18. januar 2016 å be om at ny barnevernleder redegjør om status for kommunens barnevern i utvalgets april møte.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden har sekretariatet bedt rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, komme til møtet kl 13.00 for å redegjøre om status for kommunens barnevern. Det er bedt om at redegjørelsen inkluderer følgende:

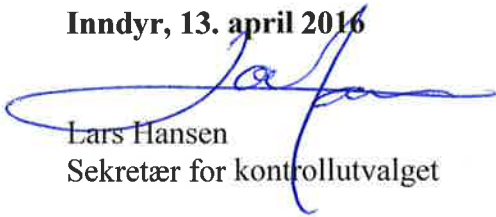
- Utviklingen i mengde saker i barnevernet de siste tre årene, herunder
  - omfanget av saker hvor barnevernet ikke overholder frist for behandling av meldinger, eller frist for gjennomføring av undersøkelser
  - utvikling i hjelpetiltak for barn og barnefamilier,
  - utvikling i saker med omsorgsovertakelse av barn
- En kortfattet status og utviklingstrekk når det gjelder bemannings- og kompetansesituasjonen i kommunens barnevern.
- En oversikt over hovedtrekkene i tiltak som er gjennomført eller planlegges gjennomført for å oppnå tilfredsstillende kapasitet og kvalitet i tjenesten

- Status for kommunens oppfølging av de forhold Fylkesmannen i Nordland tar opp i brev datert 16.12.2015: *Avgjørelse av tilsynssak - Barneverntjenesten i Bodø - Krisesenteret i Salten.* (vedlagt saken)

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Bodø kommune v/rådmannen
Postboks 319
8001 Bodø

Saksb.: Anne Sofie Mortensen
Ingunn Aronsen Brenna
e-post: fmnopost@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 00
Vår ref: 2015/3464
Deres ref:
Vår dato: 16.12.2015
Deres dato:
Arkivkode: 621

Avgjørelse av tilsynssak - Barneverntjenesten i Bodø - Krisesenteret i Salten

Det vises til varsel om tilsyn sendt herfra 01.09.15 og dokumentgjennomgang foretatt i uke 44.

Fylkesmannens kompetanse

Fylkesmannen skal føre tilsyn med kommunene og blant annet påse at barneverntjenesten i kommunene utfører de oppgaver de er pålagt etter loven, jf. barnevernloven § 2-3b. Fylkesmannen vurderer selv om det er grunn til å undersøke barneverntjenestens håndtering av en konkret sak, og eventuelt på hvilken måte en slik undersøkelse skal gjennomføres.

Fylkesmannen skal ta stilling til om barneverntjenesten har brutt sine plikter etter barnevernloven med tilhørende forskrifter. Dersom det foreligger brudd på lov eller forskrift, eller barneverntjenesten for øvrig drives på en slik måte at den er uforsvarlig, kan Fylkesmannen gi pålegg om at barneverntjenesten retter opp forholdet, jf. kommuneloven § 60d.

Ut fra opplysningene som foreligger har Fylkesmannen besluttet å føre tilsyn med lovligheten av kommunens praksis i saker der barn har/ har hatt opphold på Krisesenteret i Salten når det gjelder:

- mottak av meldinger, jf. barnevernloven § 4-2
- tilbakemelding til melder, jf. barnevernloven § 6-7 a
- gjennomføring av undersøkelser, jf. barnevernloven § 4-3
- tilbakemelding etter endte undersøkelser, jf. barnevernloven § 6-7 a

Bakgrunn for tilsynet

Fylkesmannen mottok 22.05.15 en klage fra Krisesenteret i Salten vedrørende barneverntjenestens håndtering av saker der familiene har hatt opphold på krisesenteret. Fylkesmannen ba krisesenteret i brev av 28.05.15 om en oversikt over konkrete saker der det oppleves at barneverntjenesten i Bodø ikke har fulgt opp slik det har blitt vurdert nødvendig fra krisesenterets side. Vi mottok en utdyping av klagen 05.08.15 der ti konkrete saker var omtalt. På bakgrunn av opplysningene som forelå besluttet Fylkesmannen å opprette en tilsynssak for å gjennomgå og vurdere om sakene er håndtert i samsvar med krav fastsatt i lov og forskrift.

Det ble 01.09.15 varslet tilsyn med kommunen. Flere av de ti sakene omtalte søsken, omfanget var totalt 15 barn. Fylkesmannen valgte å gjennomgå dokumentasjon i alle enkeltsakene fordi bekymringsmeldinger registreres på det enkelte barn og eventuelle undersøkelser iverksettes og avsluttes med utgangspunkt i det enkelte barns behov. Fylkesmannen gjennomgikk 27., 28. og 30. oktober dokumentene i sakene.

Lovgrunnlag

(I eget vedlegg)

Barnevernloven

Barneloven

Oppsummering av gjennomgåtte saker

Utdypende informasjon finnes i vedlegg unntatt offentlighet.

- Barneverntjenesten har ikke dokumentert at det er gitt muntlig eller skriftlig tilbakemelding til melder etter 16 av 45 meldinger
- Ved henleggelse av bekymringsmeldinger var det ikke dokumentert forsvarlig vurdering av 4 av 6 meldinger
- I 7 av 14 undersøkelser er medvirkningen til barn over 7 år ikke dokumentert. Det framkommer at barneverntjenesten har gjort vurderinger av yngre barns medvirkning, da det er dokumentert at barn under 7 år har medvirket i enkelte saker
- I 8 av 22 undersøkelser er det ikke dokumentert en forsvarlig vurdering ved konklusjon
- I 23 av 28 aktuelle undersøkelser er det ikke dokumentert at det er gitt tilbakemelding til melder etter avsluttet undersøkelse

Fylkesmannens vurdering

Krisesenteret og barneverntjenesten er begge kommunale tjenester. Det ligger innenfor kommunens arbeidsgiveransvar å håndtere ansattes framturen i arbeidet. Dersom enkeltansatte opptre på en måte andre ansatte reagerer på, bør dette tas opp med leder for den aktuelle tjenesten, eventuelt kommunalsjef på området.

Kompetanse

Barneverntjenesten har særskilt kompetanse og fagkunnskap når det gjelder sårbare barn og unge. Denne kompetansen vil ofte være nødvendig for at barn skal få den hjelpen de har behov for.

Det er Fylkesnemnda som har myndighet til å vedta omsorgsovertakelse, tvangstiltak på bakgrunn av atferd og godkjenne akuttvedtak etter barnevernloven. Saker for fylkesnemnda starter ved at kommunen forbereder saken og fremmer forslag om tiltak.

Fylkesnemnda skal gjennom sin saksbehandling sørge for at bevisførselen gir et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, at partene i saken blir hørt, at det legges til rette for kontradiksjon, at partene i saken likebehandles og får nødvendig veiledning, jf. barnevernloven § 7-3.

Fylkesnemnda foretar en selvstendig og reell vurdering av avgjørelsesgrunnlaget og skal sørge for at vedtaket begrunnes.

Foreldrekonflikter

Barneverntjenesten skal konkludere en melding med undersøkelse dersom opplysningene som kommer frem gir rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak, jf. barnevernloven § 4-2 og 4-3. Utgangspunktet for vurderingen skal alltid være barnets situasjon, uavhengig av om bekymringen er knyttet til forholdet mellom foreldrene, en av foreldrene eller hos barnet. Dersom innholdet i en melding handler om foreldre- og/eller samværskonflikt, må barneverntjenesten vurdere om konflikten i familien har en slik varighet og intensitet at den kan skade barnets helse og utvikling på kort og lang sikt, selv om omsorgen hos foreldrene hver for seg er god. Barneverntjenesten har imidlertid ikke myndighet til å avgjøre hvem av foreldrene barnet skal bo hos, eller myndighet til å fastsette eller stoppe samværsordninger. Konflikter mellom foreldre om fast bosted, foreldreansvar og samvær skal løses etter reglene i barneloven.

Dersom barneverntjenesten etter en undersøkelse finner at det er til barnets beste med endring av fast bosted eller samvær, kan barneverntjenesten råde foreldrene til å ta steg etter barneloven og veilede om framgangsmåte. Barneverntjenesten må begrunne sin anbefaling av hvilke tiltak de mener er nødvendige for å bedre situasjonen for barnet. Dersom barneverntjenesten er enig med en av foreldrene i at situasjonen hos den andre forelder er bekymringsfull, kan barneverntjenesten gi sin anbefaling om at samvær inntil videre bør stanses eller endres. Slike vurderinger og anbefalinger bør gis skriftlig. Barneverntjenesten kan likevel ikke stanse eller begrense samværs- eller bostedsordninger som er avtalt mellom foreldre eller fastsatt ved forlik eller dom.

Vurdering

Fylkesmannen registrerer at kriesesenteret synes i enkelte saker har forventninger til at barneverntjenesten har større myndighet til å gripe inn i samværsordninger eller ta andre steg etter barneloven enn barneverntjenesten reelt sett har. Samtidig ser vi at det i enkelte av de gjennomgåtte sakene ser ut som foreldrekonflikten har hatt en varighet og intensitet som går ut over barnet uten at det foreligger dokumenterte vurderinger av dette fra barneverntjenestens side. I noen tilfeller har barneverntjenesten gitt sin anbefaling og vurdering om endring av samværsordning til foreldrene og foreldrene har fulgt dette opp. I en konkret sak er det ikke dokumentert hvilke råd foreldrene har fått og det synes som barna har levd i konflikt over for lang tid. Vi vil be barneverntjenesten følge opp den aktuelle saken.

Familievold

Når tema i en melding er vold enten mot barnet eller mellom foreldrene, indikerer dette i seg selv en stor bekymring for barnets omsorgssituasjon og vil som regel danne grunnlag for undersøkelse. Dersom barneverntjenesten har pålitelig kunnskap om at barn kan bli utsatt for alvorlige voldelige eller seksuelle overgrep, og tjenesten ikke kan avverge dem på annen måte, vil tjenesten ha en plikt til politianmeldelse, jf. straffeloven § 139. Det er politiets oppgave å etterforske mulige lovbrudd. Barneverntjenestens rolle er å undersøke barnets generelle omsorgssituasjon og eventuelt iverksette tiltak som gjør denne forsvarlig. Selv om politiet henlegger en anmeldelse, betyr det nødvendigvis ikke at barnet ikke har blitt utsatt for vold. Barneverntjenesten kan derfor finne grunnlag for undersøkelse, tiltak og inngrep etter barnevernloven selv om saken er henlagt hos politiet.

Kriesesenteret anfører at barneverntjenesten omdefinerer familievold til samlivsproblemer og barnfordelingskonflikter.

Barneverntjenesten har som tidligere nevnt ikke adgang til å endre samværsordning eller avtale om fast bosted. Barneverntjenesten kan bare undersøke og belyse barnets totalsituasjon og anbefale foreldrene å ta skritt etter barneloven. Barneverntjenesten kan fatte midlertidig akuttvedtak dersom det er fare for at et barn kan bli vesentlig skadelidende ved å forbli i hjemmet, jf. barnevernloven § 4-6, 2. ledd. Bestemmelsen gjelder også der barnet befinner seg i en akutt faresituasjon for eksempel i forbindelse med samvær, men innebærer ikke en myndighet til å beslutte at samværsordningen skal endres eller opphøre.

Fylkesmannen finner at barneverntjenesten har inngitt anmeldelse i flere saker som omhandler familievold. Dette tyder på at barneverntjenesten gjør en vurdering av om barn utsettes for vold og om saken bør politianmeldes. I de fleste gjennomgåtte undersøkelsene har barneverntjenesten innhentet opplysninger fra politiet, noe som kan gi opplysninger om foreldre tidligere har vært anmeldt eller dømt for vold. Vi finner ikke holdepunkter for at barneverntjenesten ikke tar familievold på alvor. Vi savner imidlertid dokumentasjon av drøftinger med fagmiljøer som har spesiell kompetanse på vold, for eksempel Statens barnehus eller RVTS.

Samarbeid

Barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer både generelt og i enkeltsaker når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter loven, jf. barnevernloven § 3-2. Det er ingen tvil om at barn og foreldre som er i kontakt med krisesenteret ofte er i en sårbar og vanskelig situasjon som best kan hjelpes gjennom samarbeid mellom flere instanser. Generelt vurderer Fylkesmannen at et samarbeid mellom barneverntjenesten og krisesenteret vil fremme barns beste.

Krisesenteret anfører at barneverntjenesten nedprioriterer samarbeid med krisesenteret.

Det foreligger en samarbeidsavtale mellom Krisesenteret i Salten og barneverntjenesten i Bodø som er underskrevet av de respektive lederne for tjenestene i juni 2015, det vil si etter at Fylkesmannen mottok klagen. Ut fra opplysningene i saken er det klart for Fylkesmannen at krisesenteret likevel oppfatter samarbeidet med barneverntjenesten i Bodø som vanskelig.

I en av de gjennomgåtte sakene framgår det at krisesenteret etter ønske fra mor har gjort en vurdering av mors omsorgsevne ved å gjennomføre en rekke hjemmebesøk etter at det var kjent for både mor og krisesenteret at barneverntjenesten hadde fremmet forslag til vedtak om omsorgsovertakelse til fylkesnemnda. Krisesenteret vurderte at det ikke var noe i veien med mors omsorg og stiller spørsmål ved barneverntjenestens vurdering. For mor kan dette ha virket forvirrende og det har neppe fremmet samarbeidet med barneverntjenesten verken for mor eller krisesenteret.

Vurdering

Det er barnevernet som etter loven er tillagt oppgaven med å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og som skal undersøke om det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak, jf. barnevernloven § 1-1 og 4-3. Videre foretar fylkesnemnda en selvstendig og reell vurdering av avgjørelsesgrunnlaget og skal sørge for at saken er godt nok opplyst før vedtak fattes.

Etter Fylkesmannens vurdering er årsakene til utfordringene i samarbeidet mellom krisesenteret og barneverntjenesten sammensatte. En av årsakene kan være at krisesenteret synes å ha forventninger til at barneverntjenesten har større myndighet enn de

reelt sett har både på barnelovområdet og opp mot fylkesnemndas kompetanse. En annen årsak kan være at barneverntjenesten svikter når det gjelder å gi tilbakemelding til krisesenteret etter mottak av melding og tilbakemelding etter at undersøkelsen er gjennomført, og at dette har bidratt til å svekke krisesenterets tillit til tjenesten.

På bakgrunn av de sakene Fylkesmannen har gjennomgått vurderes det at både barneverntjenesten og krisesenteret har et forbedringspotensial i forhold til enkelte av punktene i samarbeidsavtalen. Fylkesmannen vurderer det som svært viktig at punkt 10 om samarbeid og evaluering i avtalen følges opp. Fortløpende samarbeid og dialog i enkeltsaker kan avverge frustrasjon og misforståelser mellom tjenestene. Et kontinuerlig samarbeid vil også bidra til kompetanseheving for både barneverntjenesten og krisesenteret. Kommunens ledelse bør bidra og tilrettelegge slik at roller blir avklart og slik at et godt samarbeid kan komme på plass.

Tilbakemelding til melder

Barneverntjenesten skal bekrefte at melding er mottatt, jf. barnevernloven § 6-7 a. Når meldingen kommer fra offentlige myndigheter eller yrkesgrupper med profesjonsmessig taushetsplikt skal barneverntjenesten også gi informasjon om hvorvidt det åpnes undersøkelse eller om meldingen henlegges. Denne gruppen melderne skal ha ny tilbakemelding når undersøkelsen er gjennomført, jf. barnevernloven § 6-7 a, tredje ledd. Tilbakemeldingen skal inneholde opplysninger om at saken er henlagt eller at barnevernet følger opp saken videre. Når barneverntjenesten iverksetter tiltak, kan melder opplyses om dette dersom det er nødvendig av hensyn til videre oppfølging av barnet. Tilbakemelding skal også gis i de tilfeller bekymringen defineres som tilleggsopplysninger i sak som er under undersøkelse eller der barnet allerede mottar tiltak.

Årsaken til at denne bestemmelsen ble innført i 2009 var at mange som meldte bekymring til barneverntjenesten opplevde at de ikke fikk vite hvordan barneverntjenesten fulgte opp og hevdet at «det ikke nytter» å melde bekymring. Formålet med bestemmelsen er å styrke samarbeidet mellom etater og stimulere til at alle som har bekymring for barns omsorgssituasjon melder fra.

Krisesenteret anfører at barneverntjenesten ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak i etterkant av undersøkelsesfasen for å hindre ytterligere vold og omsorgssvikt mot barna i voldsutsatte familier.

Under gjennomgang av sakene framkom det at barneverntjenesten hadde mottatt 45 meldinger til sammen i de aktuelle sakene. Meldingene kom både fra ulike offentlige instanser og fra private meldere i barnas nettverk. Noen av meldingene ble fulgt opp med undersøkelser, noen ble henlagt og noen ble registrert som opplysning i sak der barneverntjenesten allerede hadde opprettet undersøkelse. Fylkesmannen finner at barneverntjenesten ikke har dokumentert at det er gitt muntlig eller skriftlig tilbakemelding til melder etter 16 av 45 meldinger. Vi ser at tilbakemelding til melder ikke blir gitt systematisk. Det ser ut som rutinen for å gi tilbakemelding til offentlige meldere er noe bedre enn til private meldere.

I 23 av 28 aktuelle undersøkelser er det ikke dokumentert at det er gitt tilbakemelding til melder etter undersøkelse.

Vurdering

Fylkesmannen vurderer at barneverntjenestens manglende tilbakemelding etter mottak av melding og avslutning av undersøkelser kan ha svekket andre instansers tillit til barneverntjenestens oppfølging av enkeltsaker. En tilbakemelding etter avsluttet undersøkelse inneholder imidlertid begrenset informasjon. Barneverntjenesten har ikke anledning til å formidle opplysninger utover om saken avsluttes eller om det iverksettes tiltak, og eventuelt hvilke tiltak, uten foreldrenes samtykke. I en av sakene der krisesenteret anførte at familien ikke hadde fått hjelp til å finne nytt bosted av kommunen fant Fylkesmannen at familien hadde fått tilbud om nytt bosted, men ønsket ikke å benytte dette. Denne informasjonen kunne ikke barneverntjenesten formidle til krisesenteret uten samtykke, og familien informerte heller ikke krisesenteret om dette.

Forholdet til andre instanser

Barneverntjenesten kan ikke la være å iverksette en undersøkelse og begrunne dette med at andre hjelpeinstanser er inne i saken. Samtidig er det ikke meningen at barneverntjenesten skal overta andre etaters ansvar i saken, barnets situasjon skal vurderes uavhengig av om andre instanser er inne i saken.

Krisesenteret anfører at barneverntjenesten bruker det faktum at mødre og fedre får oppfølging eller bor på krisesenteret som en hvilepute for å slippe å gjøre arbeid som de bør iverksette.

Vurdering

I de gjennomgåtte sakene finner Fylkesmannen ikke holdepunkter for at barneverntjenesten har latt være å iverksette undersøke eller tiltak når det har vært grunnlag for dette selv om foreldre/ barn har hatt oppfølging fra krisesenteret, med forbehold i sakene der dokumentasjon av vurderinger ved henleggelse av melding eller undersøkelse mangler.

Henleggelse av bekymringsmeldinger

Tjenester og tiltak etter barnevernloven skal være forsvarlige, jf. barnevernloven § 1-4. For å sikre at tjenester som ytes er forsvarlige, må barneverntjenesten fortløpende dokumentere hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for beslutninger som tas. Når meldinger henlegges er det viktig at beslutningen og vurderingen dokumenteres, både fordi henlagte meldinger kan bli brukt i vurderingen av senere meldinger og for at ledelsen skal kunne vurdere om terskelen for å henlegge meldinger er forsvarlig.

Ved konklusjon av bekymringsmeldinger var det ikke dokumentert forsvarlig vurdering ved henleggelse av 4 av 6 meldinger.

Vurdering

I flere av sakene mottok barneverntjenesten nye meldinger kort tid etter at de aktuelle meldingene var henlagt og iverksatte undersøkelser. Fylkesmannen vurderer derfor at det ikke vil være aktuelt å be barneverntjenesten vurdere de henlagte meldingene på nytt. Det faktum at barneverntjenesten mottok nye meldinger etter disse henleggelsene kan tyde på at de henlagte meldingene burde vært undersøkt. Samtidig kan nye meldinger inneholde andre opplysninger enn det som framgikk i de henlagte meldingene, noe som kan lede til en annet samlet vurdering. Det er imidlertid vanskelig å etterprøve hvilke vurderinger barneverntjenesten har gjort siden det ikke foreligger dokumentasjon på dette. Vi vil be barneverntjenesten gjennomgå sin praksis og sørge for at vurderinger ved henleggelse av meldinger dokumenteres.

Barns medvirkning

Barns rett til å bli hørt er et grunnleggende prinsipp som er nedfelt i FNs barnekonvensjon, som i 1999 ble del av norsk rett. Også i undersøkelser må barneverntjenesten legge til rette for barns deltakelse. En forutsetning for at barnet skal kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, er at barneverntjenesten informerer barn som har fylt 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter om saken, jf. barnevernloven § 6-3. Barnets uttalelse kan være et viktig bidrag til å opplyse saken.

I 7 av 14 undersøkelser der barnet var over 7 år er medvirkning ikke dokumentert. Det framkommer at barneverntjenesten i enkelte saker har gjort vurderinger av yngre barns medvirkning, da det er dokumentert at barn under 7 år har medvirket i noen saker. Samtidig fant Fylkesmannen enkeltsaker med barn betydelig eldre enn 7 år ikke har blitt informert eller fått anledning til å medvirke, uten at det foreligger en dokumentert vurdering av hvorfor barneverntjenesten ikke har snakket med barnet.

Vurdering

Manglende innhenting av barns uttalelser kan ha ført til at viktige opplysninger i sakene ikke har kommet fram og at barna ikke har fått tilstrekkelig informasjon i saken. Fylkesmannen har vurdert å be barneverntjenesten kontakte barna det gjelder for å gi og innhente opplysninger. De aktuelle sakene ligger imidlertid så langt tilbake i tid at det ikke vil være hensiktsmessig å be barneverntjenesten gjøre dette.

Forsvarlig konklusjon ved avslutning av undersøkelse

Barneverntjenesten skal foreta undersøkelser som er nødvendige og tilstrekkelige. Hvor omfattende en undersøkelse skal gjøres beror på en konkret vurdering i den enkelte sak, og vil avhenge av meldingens innhold og karakter og den informasjonen som ellers foreligger i saken. I følge barnevernloven § 4-3, tredje ledd skal en undersøkelse gjennomføres slik at den minst mulig skader noen som den berører og den skal ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier. Det skal legges vekt på at kunnskap om undersøkelsen ikke blir spredt unødige. Kravet om varsomhet må imidlertid ikke hindre barneverntjenesten i å foreta de undersøkelser som er nødvendig i den enkelte sak.

Ved avslutning av en undersøkelse skal det foretas endelige barnevernfaglige vurderinger og beslutninger knyttet til barnets omsorgssituasjon og foreldrenes omsorgskompetanse. Sakens faktum skal være klarlagt på en slik måte at det er mulig å foreta en konkret og individuell vurdering av om det skal iverksettes frivillige hjelpetiltak, om saken skal henlegges eller om begjæring om tiltak skal legges fram for fylkesnemnda. De faglige vurderingene i saken skal være dokumentert i et omfang som i ettertid gjør det mulig å se hva beslutningen er basert på slik at partene i saken får mulighet til å ivareta sine interesser i saken og for å sikre at barneverntjenestens praksis er forsvarlig, jf. barnevernloven § 1-4. Ved gjennomgang av eventuell ny bekymringsmelding i saken er barneverntjenestens tidligere undersøkelser sentrale for å kunne gjøre en forsvarlig vurdering av om meldingen skal føre til ny undersøkelse eller henleggelse.

I 8 av 22 undersøkelser er det ikke dokumentert en forsvarlig vurdering ved konklusjon. I flere saker var undersøkelser avsluttet uten at det kom klart fram hvilke samlet vurdering barneverntjenesten hadde gjort av innhentet informasjon, barnas omsorgssituasjon og foreldrenes omsorgskompetanse.

Vurdering

Fylkesmannen vurderer at manglende dokumentasjon av barneverntjenestens vurderinger utgjør en risiko for at relevant informasjon i sakene kan gå tapt. Vi har vurdert å be barneverntjenesten gjenåpne seks av undersøkelsene, men de aktuelle sakene ligger så langt tilbake i tid at det ikke vil være hensiktsmessig å be barneverntjenesten gå inn i dem på nytt. I en av sakene ble det åpnet ny undersøkelse i etterkant som er forsvarlig konkludert. Fylkesmannen vil be om status for oppfølging i en sak før vi konkluderer med hvordan saken skal følges opp videre.

Tidsbruk i undersøkelser

En undersøkelse etter barnevernloven § 4-3 skal gjennomføres snarest, og senest innen tre måneder. I særlige tilfeller kan fristen være seks måneder, jf. barnevernloven § 6-9.

Krisesenteret anfører at barneverntjenesten bruker uforholdsmessig lang tid til undersøkelse uten at det er god grunn til dette.

Fylkesmannen mottar kvartalsrapportering på tidsbruk i undersøkelser fra alle barneverntjenestene i fylket. Bodø kommune har over år hatt omfattende fristbrudd i undersøkelser. Fylkesmannen har fulgt opp kommunen gjennom tilsyn og det har blitt gitt mulkt i to omganger. Rapportering for 2015 viser følgende fristbrudd i undersøkelser regnet i prosent av sakene:

1. kvartal 37,4 %
2. kvartal 34,8 %
3. kvartal 39,5 %

Vurdering

Fristbrudd i undersøkelsessaker innebærer en risiko for at barn ikke får nødvendig hjelp til rett tid, jf. barnevernloven § 1-1. Fylkesmannen ser med alvorlighet på at en stor andel av fristbruddene er lange, det vil si at mange undersøkelser går langt over tremånedersfristen. Kommunen har fortsatt store utfordringer med å overholde undersøkelsesfristene i barnevernloven og Fylkesmannen vil følge dette opp videre.

Fylkesmannens konklusjon

Barneverntjenesten i Bodø kommune har ikke overholdt barnevernlovens krav om å:

- gi tilbakemelding til melder, jf. barnevernloven § 6-7 a
- dokumentere forsvarlig vurdering av henlagte meldinger, jf. barnevernloven § 4-2
- gi barn informasjon og anledning til å uttale seg, jf. barnevernloven § 6-3
- sikre at det dokumenteres en forsvarlig konklusjon ved avslutning av undersøkelser, jf. barnevernloven §§ 1-4 og 4-3
- gjennomføre undersøkelser innenfor fristene gitt i barnevernloven § 6-9

Kommunen skal ha en internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester. Internkontroll innebærer systematiske tiltak som skal sikre at barneverntjenestens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i lov om barneverntjenester med forskrifter. I disse sakene har det oppstått svikt, noe som indikerer at internkontrollen ikke har fungert etter sin hensikt. Fylkesmannen ber kommunen gjennomgå sine rutiner på de nevnte områdene og vurdere hva som er årsaken til svikten. Videre ber vi om en plan med tiltak for å rette lovbruddene.

I tillegg ber vi barneverntjenesten redegjøre for status og planer for videre oppfølging for to familier med til sammen fire barn, nærmere omtalt i vedlegg unntatt offentlighet.

Vi imøteser en redegjørelse innen utgangen av februar 2016.

Med hilsen

Randi Gundersen (e.f.)
konst. avdelingsdirektør

Anne Sofie Mortensen
seniorrådgiver

Ingunn Aronsen Brenna
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Bodø kommune Barneverntjenesten	Postboks 903	8001	BODØ
Advokat Gunhild Vehusheia	Postboks 447 Sentrum	0104	OSLO
Krisesenteret i Salten	Postboks 388	8001	BODØ

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 - lovgrunnlag
- 2 Vedlegg 2 - oppsummering enkeltsaker (U.off.: offl. § 13, jf. bvl. § 6-7, sendes kun til barneverntjenesten)

SAK 23/16

Spørsmål om valg av eldreråd

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

- Bodø kommune 14.10.2003: Vedtekter for Bodø eldreråd
- Arbeids- og sosialdepartementet 13.04.2016: Spørsmål om valg av leder og nestleder i kommunalt eldreråd
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2016 (utdrag) Høyringsnotat om råd i kommunar og fylkeskommunar for ungdom, eldre og personar med funksjonsnedsetjing

Bakgrunn for saken:

I sitt møte 4. mars 2016, i tilknytning til sak 13/16 Orienteringer, ble kontrollutvalget opplyst om henvendelser vedrørende valg av leder i kommunens eldreråd. Spørsmålet som ble reist gjaldt om bestemmelsene i Lov om eldreråd i kommuner og fylkeskommuner var fulgt. Utvalget besluttet å be om sak til neste møte.

Eldrerådet i Bodø settes sammen av 5 medlemmer foreslått av pensjonistforeninger, og 2 representanter valgt av og blant bystyrets medlemmer. I følge Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd § 2, gjelder følgende ved valg og sammensetning av eldreråd:

Kommunestyret avgjer kor mange medlemmer eldrerådet skal ha. Reglane om høvetalsval i §§ 36 og 37 i lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992 nr. 107 gjeld ikkje ved val av eldreråd.

Pensjonistforeiningar har rett til å koma med framlegg om medlemmer til eldrerådet. Fleirtalet av rådsmedlemmene skal vere alderspensjonistar i kommunen.

Rådet peikar sjølv ut leiar og nestleiar, som skal veljast ut mellom pensjonistane.

Bystyret valgte i sak 100/2015 to medlemmer fra bystyret til kommunens eldreråd: Agnete Tjærandsen og Ali Horori. I sak 163/2015 valgte bystyret ytterligere medlemmer til eldrerådet etter forslag fra brukerorganisasjonene. Deretter i eldrerådets møte 1. februar 2016, sak 16/5, valgte rådet Agnete Tjærandsen til leder.

I kontrollutvalget ble det stilt spørsmål ved om ikke lovens formulering om ledervalg innebærer at leder må velges blant de av eldrerådets medlemmer som var foreslått av pensjonistforeningene, og at vervet dermed ikke kunne innehas av medlem valgt av og blant bystyrets medlemmer, selv om vedkommende var pensjonist.

Rundskriv og lovforarbeid sier ikke noe direkte om dette spørsmålet, så sekretariatet har bedt Arbeids- og sosialdepartementet om en uttalelse om dette spørsmålet. Det ble bedt om svar på følgende:

Kan eldrerådet velge en av de 2 politisk valgte medlemmer til leder / nestleder i rådet, forutsatt at vedkommende er pensjonist? Eller skal lovens formulering «veljast ut mellom pensjonistane» forstås slik at vervene som leder og nestleder skal innehas av de medlemmer som pensjonistforeningene kommer med framlegg om?

Svaret fra departementet er som følger:

En alminnelig forståelse av ordlyden i Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd § 2 tilsier at det eneste vilkåret for å kunne velges som leder og nestleder er at vedkommende er pensjonist. Hvem som anses som pensjonister er nærmere forklart i departementets rundskriv A 32/2007 pkt 2.3.

Departementet kan ikke se at ordlyden i loven støtter opp om en forståelse av at lederen og nestlederen må være foreslått av pensjonistforeningene.

Vedlagt saken er også utdrag fra høringsnotat fra Kommunaldepartementet. Høringen gjelder forslag til forskrift til kommuneloven om brukerorganer, bl.a eldreråd. I forhold til valg av leder og nestleder foreslås det i høringen følgende: «Rådet utnemner sjølv leiar og nestleiar». Formuleringen om at leder og nestleder skal «veljast ut mellom pensjonistane» ser dermed ut til å kunne være på vei ut uansett.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Dato: 14.10.2003
Saksbehandler: ..... Liv Lundeker
Telefon direkte: 75 55 50 13
Deres ref.: .....
Løpenr.: 53680/03
Saksnr./vår ref.: 02/15
Arkivkode: 033

Vedtekter for Bodø eldreråd.

§ 1 Arbeidsområde

Det kommunale eldreråd er et rådgivende utvalg for kommunen, opprettet i henhold til lov av 08.11.1991, med ikrafttredelse fra 01.01.1992.

Eldrerådet skal forelegges alle saker av interesse for de eldre i kommunen, og har rett til å gi uttalelse til disse.

Eldrerådet har rett til å uttale seg om planer og budsjett som er under arbeid i etatene i den utstrekning dette berører de eldres situasjon.

Etatene plikter å oversende alle saker hvor eldre kan være berørt til eldrerådet for uttalelse før avgjørelse blir tatt.

Rådet kan på eget initiativ ta opp saker som angår eldre i kommunen. Eldrerådet skal gi informasjon om sin virksomhet.

Eldrerådet er partipolitisk uavhengig og skal ivareta eldres interesse i kommunen på tvers av partigrensene.

§ 2 Valg og sammensetning.

Eldrerådet oppnevnes av bystyret for den kommunale valgperioden og skal bestå av 7 medlemmer.

5 medlemmer skal være foreslått av pensjonistforeninger eller andre organisasjoner som driver aktivt arbeid for eldre i kommunen.

De politisk valgte medlemmer og vararepresentanter skal velges av og blant bystyrets medlemmer.

Av rådets medlemmer skal minst 5 være alderspensjonister. Det skal velges personlige vararepresentanter for pensjonistene og i rekkefølge for politikeren.

Hvert kjønn skal være representert med minst 40 % av medlemmene.

Eldrerådet konstituerer seg selv. Leder og nestleder skal velges blant pensjonistene.

§ 3 Møter

Eldrerådet skal avholde møter etter behov, men minst 6 pr. år. Lederen har ansvar for at rådet blir innkalt. Dersom 2 av rådets medlemmer krever det, skal rådet innkalles til møte.

Rådets møter er åpne for presse og publikum på lik linje med andre kommunale utvalg.

Rådet skal ha møteinnkallingen og saksdokumentene minst 5 dager før møtet.

Rådet kan gi uttalelser når minst halvparten av medlemmene er til stede.

Rådet fører protokoll. Protokollen sendes medlemmer og vararepresentanter samt ordfører, rådmann, komiteledere og berørte parter. Protokollen er tilgjengelig for offentligheten på linje med andre protokoller fra kommunale utvalg/råd.

§ 4 Sekretariatet

Sekretariatet for eldrerådet legges til sentraladministrasjonen.

Sekretæren plikter å holde rådet underrettet om saker innen hele det kommunale felt, som kan ha interesse for eldre og skal sørge for at saker som er oversendt til rådet blir lagt fram til behandling.

§ 5 Godtgjørelse

Eldrerådets medlemmer skal ha godtgjørelse for arbeidet i henhold til gjeldende godtgjøringsreglement for Bodø kommune. Bystyret vedtar tilskudd til rådets virksomhet.

§ 6 Årsmelding

Rådet skal hvert år legge fram årsmelding for sin virksomhet. Meldingen distribueres fra sekretariatet til alle aktuelle organ.

§ 7 Representasjon

Eldrerådet tiltrer den kommunale byggenemnd med 1 representant under planlegging og bygging av institusjoner, aktivitetshus og boliger for eldre.

§ 8 Vedtektendringer

Endringer av disse vedtektene må godkjennes av Bodø bystyre.

Vedtatt av Bodø bystyre i møte 27.06.1996

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

SKU
13.04.16
DNR 16/293
ARK 412
6-1

Salten kontrollutvalgsservice
lars.hansen@salten.no

Deres ref	Vår ref	Dato
16/250	16/1213-	13.04.2016

Spørsmål om valg av leder og nestleder i kommunalt eldreråd

Arbeids- og sosialdepartementet viser til henvendelsen 4. april med spørsmål om vervene som leder og nestleder for eldreråd bare kan innehas av pensjonister som pensjonistforeningen har kommet med fremlegg om.

En alminnelig forståelse av ordlyden i Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd § 2 tilsier at det eneste vilkåret for å kunne velges som leder og nestleder er at vedkommende er pensjonist. Hvem som anses som pensjonister er nærmere forklart i departementets rundskriv A 32/2007 pkt 2.3.

Departementet kan ikke se at ordlyden i loven støtter opp om en forståelse av at lederen og nestlederen må være foreslått av pensjonistforeningene. Spørsmålet er ikke omtalt i rundskrivet.

I Ot.prp. nr. 68 (1990-1991) fremgår det at "*Eldre sin innverknad må sikrast med interesserepresentasjon. Det er derfor føresett at leiaren og nestleiaren skal veljast mellom representantar som er pensjonistar.*" Det fremkommer videre at eldre var svakt representert i kommunestyrene og at det derfor var ønskelig at pensjonistene var i flertall i eldrerådet. Både i Ot.prp. nr. 68 (1990-1991) og i Innst. O. nr. 4 (1991-1992) er spørsmålet om rådets sammensetning og leder/nestleder behandlet atskilt fra spørsmålet om hvem som kan foreslå

Postadresse
Postboks 8019 Dep
NO-0030 Oslo
postmottak@asd.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 64
<http://www.asd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
983 887 457

Arbeidsmarkedsavdelingen
Saksbehandler
Maria Bjørnsen
22244749

medlemmer til rådet. Formålet med sammensetningen av rådene er å gi de eldre større innflytelse i saker som angår dem.

Departementet kan på denne bakgrunn ikke finne holdepunkter for å forstå lovens § 2 slik at vervene som leder og nestleder er forbeholdt pensjonister som pensjonistforeningen har kommet med fremlegg om. Vi mener loven må forstås slik at vervene kan innehas av alle rådets medlemmer som anses som pensjonister.

Med hilsen

Solveig Lie (e.f.)
avdelingsdirektør

Maria Bjørnsen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur

KMD

**KOMMUNAL- OG
MODERNISERINGSDEPARTEMENTET**

HØYRINGSNOTAT OM RÅD I
KOMMUNAR OG
FYLKESKOMMUNAR FOR UNGDOM,
ELDRE OG PERSONAR MED
FUNKSJONSNEDETJING

Innhald

1	Forslaget.....	2
2	Bakgrunn	3
2.1	Generelt om status for medverknadsordningar og -organ og plassen deira i det lokale folkestyret.....	4
2.2	Innhenting av kunnskapsgrunnlag.....	7
2.2.1	Eldreråd og representasjonsordning for menneske med nedsett funksjonsevne	7
2.2.2	Medverknadstiltak for barn og unge	10
2.3	Høyringsnotatet i 2013 om ei medverknadsordning for ungdom.....	12
3	Gjeldande rett.....	13
3.1	Innleiing.....	13
3.2	Eldreråd	13
3.3	Råd for personar med nedsett funksjonsevne	14
3.4	Ulike frivillige ordningar med ungdomsmedverknad	14
3.5	Internasjonal rett.....	15
3.5.1	Det europeiske charteret om lokalt sjølvstyre og tilleggsprotokollen om innbyggjardeltaking	15
3.5.2	FN-konvensjonen om rettane til menneske med nedsett funksjonsevne	15
3.5.3	FN-konvensjonen om barnerettane	16
4	Vurderingar og forslag frå departementet	16
5	Sentrale føresegner i kommunelova.....	18
6	Anna regelverk	19
7	Om innhaldet i ny forskrift om eldreråd.....	20
8	Om innhaldet i ny forskrift om råd for personar med funksjonsnedsetjing.....	22
9	Om innhaldet i ny forskrift om ungdomsråd eller anna form for medverknadsordning for ungdom.....	23
10	Økonomiske og administrative konsekvensar	24
11	Lovforslag	25
11.1	Merknader til lovforslaget.....	25

Justisdepartementet er det så fort som mogleg og seinast innan tre arbeidsdagar når det handlar om vanlege innsynskrav, altså krav som gjeld vanlege brev, notat osv.

Plan- og bygningslova (pbl.)

Føremålsføresegna i plan- og bygningslova framhevar openheit og medverknad generelt som eit verkemiddel for å fremje berekraftig utvikling til beste for den einskilde, samfunnet og framtidige generasjonar. Prinsippet om universell utforming skal leggjast til grunn i all plan- og byggjeverksemd, og omsynet til interesser og oppvekstvilkår for barn og unge skal få særleg merksemd, jf. pbl. § 5-1, andre avsnitt. Det skal også sikrast at grupper som ikkje er i stand til å delta direkte, får høve til å medverke på annan måte.

Medverknad og open deltaking i planprosessen gjeld uavhengig av om planforslagsstillaren er offentleg eller privat, men planmyndigheita har ansvar for å sikre at medverknad i planlegginga er utført, jf. pbl. § 5-1, første ledd, andre setning. Planmyndigheita skal i framstillinga av planforslaget formidle korleis innspela frå dei ulike interessene er tekne vare på.

Etter pbl. § 3-2 har alle offentlege organ rett og plikt til å delta i planlegginga når planlegginga verkar inn på saksfeltet eller planane og vedtaka deira, og gje planmyndigheitene informasjon som har betydning for planlegginga.

Diskriminerings- og tilgjengelova

Føremålet med diskriminerings- og tilgjengelova – lov av 21. juni 2013 nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne – er å fremje likestilling uavhengig av funksjonsevne. Lova forbyr diskriminering og stiller krav om universell utforming, individuell tilrettelegging og aktivt arbeid for likestilling. Lova inneheld også reglar om korleis lova skal handhevast, og kva rettslege reaksjonar som finst dersom lova blir broten.

Diskriminerings- og tilgjengelova av 2013 erstattar den tidlegare loven av 20. juni 2008 med same namn og er ei gjennomføring på nasjonalt nivå av den grunnleggjande menneskeretten det er ikkje å bli diskriminert på grunn av nedsett funksjonsevne.

7 Om innhaldet i ny forskrift om eldreråd

Som omtalt i kapitla 1 og 4 vil departementet utforme forskrifter til føresegnene om råd i kommunelova. Vidare gjer vi greie for kva reglar som vil inngå i forskrift om eldreråd.

Føremål

Det skal vere ein føremålsparagraf der det skal stå at føremålet med rådet er å leggje til rette for at eldre blir sikra ein brei, open og tilgjengeleg brukarmedverknad i saker som betyr særleg mykje for levevilkåra til dei eldre.

Oppretting

Det skal vere ei føresegn om korleis eldreråd skal etablerast. Det skal stå at kommunane og fylkeskommunane er ansvarlege for å opprette eit råd for eldre. Kommunestyret og fylkestinget skal vedta mandat, samansetnad av og funksjonsperiode for rådet.

Det vil bli foreslått at kommunestyret eller fylkestinget sjølv kan avgjere kva geografisk område eldrerådet skal etablerast for.

Organisering

Det skal vere ei føresegn om korleis eldreråda skal organiserast. Det skal stå at kommunestyret og fylkestinget skal sørge for at dei administrative funksjonane, mellom anna sekretariatshjelp, blir tekne vare på.

Det skal stå at kommunane og fylkeskommunane skal etablere gode rutinar lokalt som bidreg til at eldrerådet får aktuelle saker til behandling i god tid før kommunestyret eller fylkestinget eller eit anna folkevalt organ skal gjere vedtak i saka.

Det skal vidare stå at eldrerådet skal uttale seg før kommunestyret og fylkestinget set ned eit sekretariat, før det blir fastsett saksbehandlingsreglar, og før det blir vedteke budsjett for rådet.

Val og samansetnad

Det skal stå at kommunestyret og fylkestinget vedtek kor mange medlemmer og varamedlemmer eldrerådet skal ha.

Det skal gå fram at pensjonistforeiningar har rett til å fremje forslag om medlemmer til eldrerådet. Også folkevalde og kommune- eller fylkesadministrasjonen skal ha forslagsrett.

I merknaden til lovforslaget går det fram at medlemmene skal vere fylt 60 år. Det bør veljast personar med eit vidt aldersspenn for å sikre kunnskap om ulike livsfasar.

Rådet utnemner sjølv leiar og nestleiar.

Oppgåver

Det skal stå at eldrerådet er eit rådgjevande organ for kommunen og fylkeskommunen, og at rådet har rett til å uttale seg om alle saker som vedkjem dei.

Rådet bør også involverast i utgreiingsfasen. Rådet kan ta opp saker på eiga hand.

Tilrådingane og fråsegnene frå eldrerådet skal følgje saksdokumenta til det kommunale eller fylkeskommunale organet som tek den endelege avgjerda i saka.

Eldrerådet skal kvart år utarbeide ei årsmelding som skal leggjast fram for kommunestyret eller fylkestinget.

Felles råd

Det skal stå at kommunestyret eller fylkestinget kan velje å opprette felles råd for eldre og personar med nedsett funksjonsevne.

SAK 24/16

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget**Møtedato:**
25.04.2016**Vedlegg:**

1. Fylkesmannen i Nordland 23.02.2016: Brev til kommunene: Samfunnssikkerhet og beredskap – kommunerettet aktivitet 2016
2. Notat: Kommunaldepartementets forslag til ny kommunelov 2016
3. Salten kommunerevisjon IKS 23.10.2015: Selskapskontroll Offentlige anskaffelser og rammeavtaler, IRIS

Bakgrunn for saken:

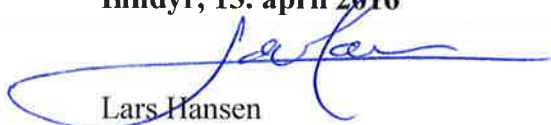
Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

Vedlegg 1) er informasjon til utvalget kommuner, deriblant Bodø, om at fylkesmannen vil gjennomføre tilsyn vedrørende bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt

Vedlegg 2) oppsummerer hovedtrekkene vedrørende kontroll og tilsyn i en utredning med forslag til ny kommunelov.

Vedlegg 3) (eget dok) er en rapport Saltdal kontrollutvalg har bestilt og behandlet vedrørende IRIS Salten IKS. Rapporten legges frem til orientering i og med at Bodø kommune er deleier i samme selskap.

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Alle kommunene i Nordland

Saksb.: Karsten Steinvik
e-post: fmnokst@fylkesmannen.no
Tlf: 75531652 / 950 76 842
Vår ref: 2015/1614
Deres ref:
Vår dato: 23.02.2016
Deres dato:
Arkivkode: 352.0

Samfunnssikkerhet og beredskap - kommunerettet aktivitet i 2016

Her er det årlige informasjonsbrevet om vår planlagte aktivitet for inneværende år.

Tilsyn

Vi er pålagt å gjennomføre tilsyn med minst en fjerdedel av kommunene pr år, og alle tilsyn skal omfatte alle bestemmelsene i forskriften om kommunal beredskapsplikt. Den enkelte kommune får et eget varsel om tilsyn minimum to måneder før gjennomføring.

Dato	Kommune	Dato	Kommune
08.03.16	Narvik	20.09.16	Sortland
20.04.16	Hemnes	21.09.16	Hadsel
24.05.16	Moskenes	18.10.16	Øksnes
25.05.16	Vestvågøy	19.10.16	Andøy
14.06.16	Brønnøy	24.11.16	Bodø
15.06.16	Bindal		

Øvelser

Vi har utviklet et nytt øvelseskonsept «Øvelse Nordland» som ble testet ut i fjor høst på tre kommuner. Og den 18. januar i år ble øvelsen tilbudt alle kommunene. I alt 31 kommuner deltok, og evalueringen viser stort engasjement og tilfredshet med øvingsopplegget.

Hva	Når	Kommentarer
«Øvelse Nordland 2017»	16. januar 2017	Invitasjon og øvelsesdirektiv sendes ut i løpet av okt. 2016.
Årlig varslingsøvelse for alle kommuner	Uke 23	
Andre planlagte øvelser i regi av nødetatene, Sivilforsvaret, HV, frivillige organisasjoner, m. fl.		Vi oppfordrer alle kommunene til å delta med kriseledelsen på slike øvelser.

Kurs og seminar

Hva	Når og hvor	Kommentarer
Beredskapskonferansen 2016	1. september Radisson Blu hotell, Bodø	Invitasjon, programutkast og annen informasjon om konferansen vil komme i løpet av mai 2016.
Klimaseminar – hvordan tilpasse seg?	7. april Scandic Bodø, Bodø	Se egen invitasjon på vår hjemmeside.
DSB-CIM – introduksjonskurs og brukerforum		Tidspunkt ikke avklart.
Andre kurs /seminar		Ta kontakt og kom med forslag!

Kontaktinformasjon

Ved uønskede hendelser/kriser har Fylkesmannen følgende kontaktinformasjon:
fmnoberedskap@fylkesmannen.no

For øvrig vises til kontakinfo på vår hjemmeside:
www.fmno.no/samfunnssikkerhet

Med hilsen

Silja Ildgruben (e.f.)
kommunal- og beredskapsdirektør

Karsten Steinvik
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Notat: Kommunaldepartementets forslag til ny kommunelov 2016

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har denne uken sendt forslag til ny kommunelov ut på høring. Et utvalg har vært nedsatt for å «foreta en helhetlig gjennomgang av kommuneloven for å styrke det kommunale selvstyret». Dette utvalget har foreslått en rekke endringer på områder som får betydning for kontroll og tilsyn i kommunen. Nedenfor følger en beskrivelse av hovedtrekkene i en del av de forslåtte endringene.

Det er den enkelte kommune som er høringsinstans for ny kommunelov. Dersom kontrollutvalget ønsker å uttale seg om de foreslåtte endringene så må dette i tilfelle skje gjennom kommunens uttalelse til forslaget. Høringsfristen er satt til 6. oktober 2016.

Økonomibestemmelser og intern kontroll

Utvalget foreslår at kommunene skal utarbeide et samlet regnskap for den juridiske enheten. (19.5.4). Kommunen som rettssubjekt, herunder de kommunale foretakene, er å regne som én økonomisk enhet. Kommunestyret skal råde over alle midler og eiendeler som ligger i kommunens ulike virksomheter:

«Kommunene bør derfor ha ett regnskap som dekker hele kommunen som juridisk og økonomisk enhet. Når de ulike regnskapene i kommunen konsolideres til ett regnskap, vil dette synliggjøre den reelle økonomiske situasjonen til kommunen. Med konsolidering menes at interne mellomværender mellom regnskapsenheter elimineres («nettes»), slik at regnskapet viser kommunen som én økonomisk enhet.»

Et konsolidert regnskap vil kunne gi kommunestyret et bredere grunnlag for styring og kontroll, enten det gjelder beslutninger som har betydning for den samlede økonomiske utviklingen, eller hvordan kommunens samlede midler prioriteres i et helhetlig eller langsiktig perspektiv.

Forslaget gjelder kun konsolidering av regnskap. Kommune og kommunale foretak må fortsatt utarbeide egne årsberetninger.

Utvalget foreslår å lovfeste at det også skal redegjøres for vesentlige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet (i dag følger dette av forskrift). Avvik i denne sammenheng inkluderer *beløpsmessig avvik fra årsbudsjettets tall*del og *brudd med premisset for bruken av kommunestyrets*

bevilgninger. Lovforslaget slår også fast regnskapsrevisors ansvar for å vurdere årsberetningens opplysninger om budsjettavvik.

Utvalget foreslår å oppheve plikten til å redegjøre i årsberetningen for tiltak for å sikre en betryggende kontroll (rådmannens internkontroll). Dette foreslås erstattet med et krav om årlig rapportering til kommunestyret om internkontrollen. Dette vil etter utvalgets vurdering «*kunne bidra til å bygge opp under tilliten til den kommunale forvaltningen og til at kommunene bruker erfaringene og læringen fra internkontrollen i kommunens videre arbeid.*»

Videre foreslår utvalget at det innføres et nytt begrep «kommunalt oppgavefelleskap». Dette til erstatning for dagens interkommunalt samarbeid som etter gjeldende kommunelov § 27 (f.eks Salten kontrollutvalgsservice, Salten Regionråd). Utvalget foreslår å presisere at et samarbeid som er eget rettssubjekt, skal utarbeide *egen økonomiplan, eget årsbudsjett, eget årsregnskap og egen årsberetning.* For Salten kontrollutvalgsservice sitt vedkommende er dette allerede ivare tatt, med unntak av årsregnskap som er en del av vertskommunens regnskap.

Kontrollutvalg

Det foreslås blant annet at kontrollutvalget skal ha minst fem medlemmer. Utvalget argumenterer for at dette er nødvendig ut fra legitimitetshensyn:

Et bredt sammensatt, aktivt og kompetent utvalg vil ha stor legitimitet både i kommunestyret og blant innbyggerne i kommunen. Utvalget mener dette er faktorer som er viktigere enn at det i enkelte kommuner kan bli noe vanskeligere å finne kandidater til utvalget.

Utredningen drøfter i liten grad de økonomiske konsekvensene for kommunen ved å sette krav om fem medlemmer i stedet for tre. Beiarn, Gildeskål, Hamarøy og Meløy har kontrollutvalg med tre medlemmer. Bodø, Fauske, Saltdal, Steigen og Sørfold har utvalg med fem medlemmer hver.

Utvalget drøfter, men foreslår ikke en lovfesting av hvem / hvilken gruppering som bør ha ledervervet i kontrollutvalget.

Det foreslås endrede valgbarhetsbestemmelse til kontrollutvalget. Personer som sitter i ledende stillinger, eller er medlem/varamedlem til styret eller bedriftsforsamling i selskap som kommunen har eierinteresser i, vil etter forslaget ikke bli valgbar. Personer med tilsvarende posisjon i regionråd eller et kommunalt oppgavefelleskap, vil etter forslaget heller ikke bli valgbar til kontrollutvalget. Flere kontrollutvalg i Salten vil kunne bli berørt dersom endringen iverksettes i inneværende valgperiode.

Det foreslås også at kontrollutvalget skal gis rett til å bestille undersøkelser i selskap/andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommune. Undersøkelsesretten er begrenset til opplysninger som er nødvendig for å kunne kontrollere at virksomheten oppfylder kontraktsforpliktelsene.

Når det gjelder administrasjonssjefens uttalerett i kontrollutvalgets saker til kommunestyret er det foreslått presisert at dette kun gjelder kontrollsaker.

Kontrollutvalgsssekretariat

Under eierskapskontroll ikke lenger skal kunne utføres av kontrollutvalgsssekretariatet, men må utføres av revisor.

Utvalget mener det ikke bør fastsettes nærmere lovregler for gjennomføring av høringer i regi av kontrollutvalget. Det bør fortsatt være opp til den enkelte kommune å fastsette lokale reglementer for gjennomføring av slike høringer.

Revisjon

I merknadene til forslaget om forvaltningsrevisjon er formuleringen om årlig forvaltningsrevisjon tatt ut, uten at det dermed er et ønske om mindre forvaltningsrevisjon.

I utredningen legges det til grunn at «kontrollen med økonomiforvaltningen i kommunesektoren har blitt redusert etter 2004. Etter utvalgets vurdering er dette en svekkelse av en sentral side ved egenkontrollen som ikke er ønskelig.» Innholdet i lovbestemt regnskapsrevisjon er foreslått utvidet ved at «forenklet etterlevelserevisjon med økonomiforvaltningen» innføres som en obligatorisk del, og at revisor skal avgi en egen uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av kontrollen.

I revisjonsberetningen skal revisor etter utvalgets mening uttale seg om vesentlige budsjettavvik. (Vesentlige avvik fra budsjettets talldel, men også Vesentlige forhold som ikke har budsjettgjennomføring og om vesentlige mangler i gjennomføringen av vedtak)

Andre forhold

Dagens kommunelov gir fylkesmannen en samordningsrolle for statlig tilsyn rettet mot kommunen, men utvalget mener samordningen ikke gjøres godt nok. De foreslår derfor sterkere krav til samordning:

Samordningen styrkes ved at fylkesmannen får plikt til å vurdere omfanget av det samlede statlige tilsynet med den enkelte kommune. Alle tilsynsetater skal ha plikt til å ta hensyn til kommunens egen interne kontrollvirksomhet og det samlede statlige tilsynet med den enkelte kommunen. Det spesifiseres at tilsynsetaten skal kjenne til relevante forvaltningsrevisjonsrapporter fra kommunen. (...) Fylkesmannen skal også ha plikt til å drøfte prioritering og gjennomføring av tilsyn og tilsynsplaner med kommuner.

Inndyr 8. april 2016

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SAK 25/16

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

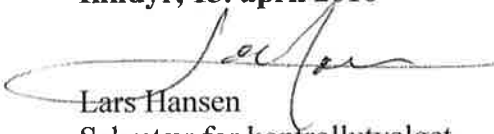
Møtedato:
25.04.2016

Vedlegg:

•

Forslag til vedtak:

Inndyr, 13. april 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget